

ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 เดือนกุมภาพันธ์ 2554

N
E
S
D
Bเรื่องเด่น
ประจำฉบับเด็กปฐมวัย :
ต้นทุนของการพัฒนา

การมีงานทำและคุณภาพคน

การจ้างงานในไตรมาสสี่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 เฉลี่ยทั้งปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.9 เฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 1.1 ในภาพรวมการว่างงานอยู่ในเกณฑ์ปกติ กำลังซื้อที่แท้จริงของแรงงานเพิ่มขึ้น แต่การขาดแคลนแรงงานจะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจในการลงทุนของผู้ประกอบการ และปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทยยังเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างต่อเนื่องที่กระทบคุณภาพแรงงาน รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นเร่งด่วน ด้านสุขภาพ วัยแรงงานและกลุ่มเยาวชนมีความเครียดและฆ่าตัวตายสูง ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน

พฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เมื่อพิจารณาจากค่าใช้จ่ายโดยรวม พบว่ายังค่อนข้างทรงตัว และพฤติกรรมการดื่มและสูบบุหรี่ของกลุ่มผู้หญิงและเยาวชนอายุ 15-24 ปี เป็นปัญหามากขึ้น การเปิดการค้าเสรีอาเซียน และการทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ทำให้มีโอกาสเพิ่มจำนวนนักดื่มมากขึ้นเนื่องจากผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและราคาถูก ส่งผลต่อสุขภาพอนามัย ความรุนแรงในครอบครัว และอุบัติเหตุจากการขับขี่

ความมั่นคงทางสังคม

คดีอาญาโดยรวมยังคงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคดียาเสพติด ในรอบปี 2553 การจับกุมเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.6 สูงสุดในรอบ 8 ปี โดยเยาวชนวัย 20-24 ปี กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานผู้เสพมากที่สุด และผลกระทบในฐานผู้เสพยาเสพติดในกลุ่มแรงงานระดับล่างและผู้ที่ไม่มียานทำ นอกจากนี้ ยังพบว่าปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีมีมากขึ้น และสถานการณ์การตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี มีแนวโน้มสูงขึ้นและสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนด

สิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติทั้งน้ำท่วมและการแล้งซ้ำซากในทุกปี ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนขาดความมั่นคง โดยเฉพาะในกลุ่มยากจนและด้อยโอกาส และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม การวางแผนบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน และการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ร่วมดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังของทุกฝ่าย จะสามารถแก้ไขและบรรเทาสภาวะน้ำท่วมและน้ำแล้งในระยะยาวได้ ในขณะที่ประเทศอยู่ในช่วงเฝ้าระวังปัญหาภาวะภัยแล้งที่มีความเสี่ยงมากขึ้นและแผ่กว้างมากขึ้น

ประเด็นหลัก

- ตลอดปี 2553 นับเป็นช่วงของการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากภาวะวิกฤต ธุรกิจส่วนใหญ่กลับมาฟื้นตัว ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉลี่ยดีขึ้นจากการมีงานทำมากขึ้น การจ้างงานในไตรมาส 4/2553 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2552 ร้อยละ 0.7 อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.9 เป็นผู้ว่างงาน 337.4 พันคน ผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานลดลงเป็น 109,991 คนในไตรมาส 4/2553 รวมทั้งปี 2553 มีการจ้างงานเฉลี่ย 38.02 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 0.8 และมีอัตราการว่างงานเฉลี่ยร้อยละ 1.1
- ตลาดแรงงานยังอยู่ในภาวะตึงตัวมากในทุกระดับ ส่วนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของตลาดแรงงานที่อุปทานแรงงานไม่ตรง/ไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในตลาด ขณะที่แรงงานระดับล่างก็ยังเป็นปัญหาเดิมที่ต้องพึ่งแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะในกิจการ 3D
- สำหรับในปี 2554 ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตแรงงาน ได้แก่ (1) ราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ อาจทำให้ผู้ประกอบการชะลอการจ้างงาน ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจะมีผลให้มีการปรับราคาสินค้าขึ้น ค่าจ้างที่แท้จริงจึงเพิ่มขึ้นได้ไม่มาก (2) การปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานและการขาดแคลนแรงงานระดับล่าง โดยเฉพาะแรงงานพื้นฐานทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าส่งค้าปลีก และการก่อสร้าง ทำให้ผู้ประกอบการหันไปใช้แรงงานต่างด้าวมากขึ้น โดยส่วนหนึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระยะยาว อีกทั้งเป็นการแย่งงานของแรงงานไทยไร้ฝีมือด้วยและคงทำให้ผู้ประกอบการเสียดัดแรงงานค่าจ้างถูกคุณภาพต่ำใช้เป็นฐานในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ การใช้แรงงานผิดกฎหมายที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนยังจะเป็นความเสี่ยงที่จะถูกต่อต้านทางการค้าในตลาดโลกได้
- คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง ผลสัมฤทธิ์การศึกษายังต่ำในทุกระดับโดยเฉพาะในวิชาพื้นฐานหลักอย่างคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ แต่คาดว่าจะการผลักดันในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนขึ้น เพื่อเร่งเข้าสู่เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจะสามารถช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้ในอนาคต
- วัยแรงงานและกลุ่มเยาวชนมีความเครียดและฆ่าตัวตายสูง ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2553 มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 35.9 โรคที่พบมากและมีอาการของโรคที่รุนแรงขึ้น ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ ปอดอักเสบ และไข้เลือดออก จำเป็นต้องมีมาตรการในการป้องกันที่เข้มข้นจริงจังและต่อเนื่องมากกว่าเดิม
- คดีอาญาโดยรวมยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะคดียาเสพติดในรอบปี 2553 เพิ่มสูงสุดในรอบ 8 ปี มีการจับกุมสูงถึง 266,010 คดี เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 11.6 โดยผู้ถูกจับกุมส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี ขณะที่ปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีมีมากขึ้น และการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนสูงขึ้นและสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนด
- สภาพเศรษฐกิจสังคมและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันส่งผลให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนทั้งความก้าวร้าวรุนแรง เครียด ฆ่าตัวตาย ดิตยา และเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ที่มีความรุนแรงมากขึ้น การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปซึ่งเข้าสู่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นั้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญการพัฒนาเด็กและเยาวชน แผนปฏิรูปประเทศไทยจึงได้กำหนด “แผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างอนาคตของชาติ” รวมทั้งมีแผนในการยกระดับสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย/แม่และเด็ก โดยมีเป้าหมายหลักคือ การยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มคุณภาพเด็กและเยาวชน ภายใต้กรอบการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย และเร่งพัฒนาคนตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้านของมนุษย์ ทั้งนี้ จากผลการสำรวจระดับเยาวชนปัญหาและการพัฒนาของเด็กไทยที่ผ่านมาชี้ถึงการมีพัฒนาการด้านสติปัญญาและระดับเชาวน์ปัญญาค่อนข้างต่ำ โดยพัฒนาการสมวัยของเด็ก 0-5 ปี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปกติร้อยละ 67 ในปี 2550 ลดลงจากร้อยละ 72 ในปี 2547 ขณะที่ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก 3-5 ปี อยู่ในเกณฑ์ปกติที่ 125-198 คะแนน ในปี 2550 ลดลงจากเกณฑ์ปกติที่ 139-202 คะแนน ในปี 2545 เด็ก 6-12 ปี ค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 91 (ความฉลาดทางสติปัญญาระดับปานกลางมีค่าไอคิวระหว่าง 90-110) และมากกว่าร้อยละ 25 มีค่าไอคิวต่ำกว่า 90 ในปี 2552
- รัฐได้จัดสวัสดิการสังคมเพื่อคุ้มครองแม่และเด็กให้มีสุขภาพแข็งแรงมีพัฒนาการสมวัย รวมทั้งเร่งรัดและขยายกิจกรรมภายใต้แผนปฏิรูปประเทศไทย ในกลุ่มเด็ก 0-2 ปี และหญิงมีครรภ์ โดยจัดให้หญิงตั้งครรภ์ทั่วไปได้รับแรธาตุและสารอาหารที่จำเป็น จัดอาหารเสริมพิเศษประเภทโปรตีนและนมให้กับหญิงตั้งครรภ์กลุ่มเสี่ยง ตรวจสุขภาพระหว่างตั้งครรภ์ การอบรม อสม. เยี่ยมบ้านพ่อแม่่มือใหม่ และบริการให้คำปรึกษาแนะนำในการเลี้ยงลูก ส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน รวมทั้งการให้วัคซีนที่จำเป็นแก่เด็ก สำหรับเด็ก 3-5 ปี จัดสวัสดิการด้านการศึกษา โดยจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาให้มีคุณภาพทั่วประเทศ อดหนุนค่าเล่าเรียน (เรียนฟรี 15 ปี) อดหนุนอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ที่เข้าสู่ระบบโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนดำเนินกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและและการดูแลเด็กเล็กในเขตพื้นที่ก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่
- การพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและครบวงจร โดยให้ความสำคัญของสถาบันครอบครัวและครูให้เข้าใจถึงบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาไอคิวอีคิวของเด็ก โดย (1) ส่งเสริมการวางแผนครอบครัวและงานอนามัยแม่และเด็กทั้งในเรื่องการดูแลก่อนและหลังคลอด สนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับสารอาหารที่จำเป็นอย่างครบถ้วน และลด/ป้องกันภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดกับเด็ก (2) ขยายการคุ้มครองสังคมโดยอดหนุนการเลี้ยงดูบุตรในช่วงปฐมวัย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เพื่อสนับสนุนให้เด็กมีโภชนาการครบถ้วน คุ้มครองกลุ่มวัยแรงงานด้านการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และขยายโอกาสให้เข้าอยู่ในระบบประกันสังคมเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์เงินอุดหนุนเลี้ยงดูบุตร (3) รมรณรงค์และให้ความรู้พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กในการเลี้ยงดูเด็กที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม เช่น การเล่านิทาน พูดคุยกับลูก ฯลฯ การเอาใจใส่และฝึกให้เด็กมีความเป็นอยู่และพฤติกรรมที่กินที่เหมาะสม เช่น การกำหนดเวลาดูโทรทัศน์หรือเล่นเกม การฝึกให้เด็กรับประทานอาหารผักและผลไม้ครบถ้วน เป็นต้น และ (4) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนทั้งในด้านครู/บุคลากร อุปกรณ์การเรียน/ของเล่น กิจกรรม/วิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการของเด็กทั้งระดับปฐมวัยและวัยเรียน

ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และรายปี 2553

การมีงานทำและคุณภาพคน

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสี่ปี 2553

	จำนวน (ล้านคน)						เปลี่ยนแปลง (% YOY)					
	2552	2553					2552	2553				
		ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4		ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4
กำลังแรงงานรวม	38.43	38.63	38.15	38.38	39.09	38.89	1.9	0.5	1.6	-0.5	0.5	0.6
1. ผู้มีงานทำ	37.71	38.02	37.43	37.51	38.69	38.45	1.9	0.8	2.6	-0.5	0.8	0.7
(การทำงานชั่วคราว)	0.60	0.52	0.55	0.57	0.52	0.41	19.1	-14.6	-21.6	0.3	-1.5	-4.7
1.1 ภาคเกษตร	14.69	14.45	13.14	13.41	15.75	15.50	0.0	-1.7	1.8	-7.4	-1.2	3.9
1.2 นอกภาคเกษตร	23.01	23.57	24.30	24.10	22.95	22.95	3.1	2.4	3.0	3.8	2.3	-1.3
- อุตสาหกรรมผลิต	5.37	5.41	5.57	5.48	5.19	5.39	-1.5	0.6	-0.4	1.7	-2.1	-2.1
- ก่อสร้าง	2.30	2.37	2.55	2.78	2.08	2.05	4.0	2.8	0.7	9.9	1.9	-3.0
- ค้าส่ง / ค้าปลีก	6.05	6.23	6.35	6.37	6.11	6.07	5.1	2.9	2.9	5.1	4.1	-0.5
- โรงแรม/ภัตตาคาร	2.59	2.66	2.87	2.65	2.56	2.57	8.8	2.6	11.0	3.2	0.0	-4.8
- ขนส่ง โทรคมนาคม	1.14	1.12	1.17	1.15	1.05	1.13	2.1	-1.5	-3.1	2.7	-5.7	-5.6
- การบริการอื่นๆ	5.56	5.78	5.79	5.67	5.96	5.74	3.0	4.0	5.1	2.9	7.1	1.8
2 จำนวนผู้ว่างงาน	0.57	0.40	0.43	0.51	0.34	0.34	9.6	-29.4	-44.6	-24.8	-25.2	-12.2
อัตราว่างงาน (%)	1.5	1.1	1.1	1.3	0.9	0.9						
3. แรงงานฤดูกาล	0.15	0.20	0.28	0.36	0.06	0.11	-8.5	38.0	14.3	90.3	16.3	5.6

หมายเหตุ : Q4/53 เป็นข้อมูลเฉลี่ยของเดือนตุลาคม-ธันวาคม

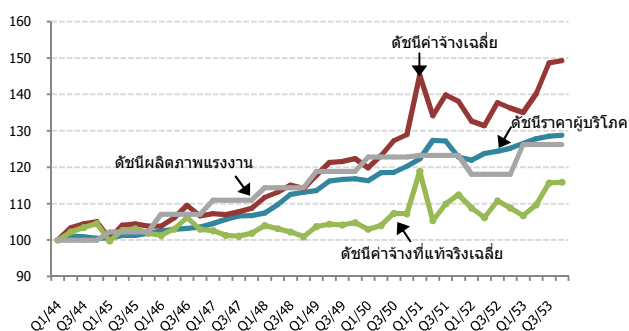
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 2 ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

	2552		2553			
	Q4/52	ทั้งปี	Q1/53	Q2/53	Q3/53	Q4/53
ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน(คน)	123,708	704,639	126,116	143,265	124,037	109,991

ที่มา : กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

แผนภูมิ 1 แสดงดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

หมายเหตุ : ตัวเลขค่าจ้าง Q4/53 เป็นค่าจ้างเฉลี่ยของเดือนตุลาคม-ธันวาคม

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การจ้างงานเพิ่มขึ้น

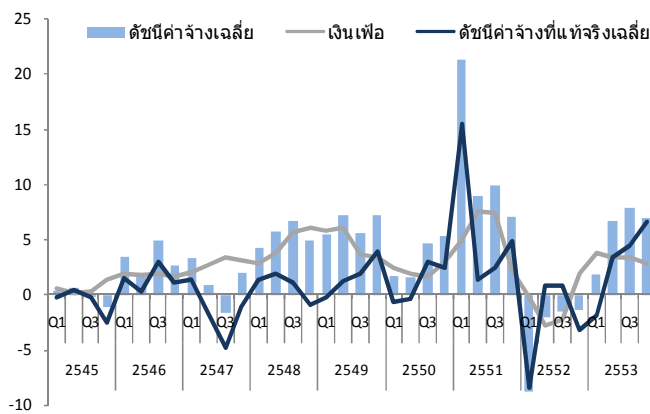
ในไตรมาสที่สี่ การจ้างงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 0.7 การจ้างงานในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 เนื่องจากในช่วงต้นเดือนตุลาคม เกษตรกรเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนเกิดภาวะน้ำท่วม และภายหลังน้ำลดในเดือนธันวาคมเกษตรกรได้เร่งเตรียมพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกรอบใหม่ ประกอบกับสภาพอากาศหนาวออกเฉียงเหนือที่สามารถให้ผลผลิตได้แล้วและราคาทีู่งใจ ดึงดูดให้แรงงานส่วนหนึ่งย้ายเข้าสู่แรงงานภาคเกษตร สำหรับการจ้างงานนอกภาคเกษตรลดลงร้อยละ 1.3 โดยสาขาขนส่งโทรคมนาคมลดการจ้างงานลงมากที่สุดร้อยละ 5.6 สาขาโรงแรม/ภัตตาคารลดลงร้อยละ 4.8 สาขาก่อสร้างและสาขาการผลิตลดลง ร้อยละ 3.0 และ 2.1 ตามลำดับ ส่วนหนึ่งเนื่องจากการเกิดอุทกภัยเป็นวงกว้าง ทำให้ผู้ประกอบการชะลอการจ้างงาน และบางกิจการต้องปิดกิจการชั่วคราวเพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงสถานที่ภายหลังน้ำลด

ในไตรมาสที่สี่ อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.9 เป็นผู้ว่างงาน 337.4 พันคน ต่ำกว่าอัตราการว่างงานร้อยละ 1.0 หรือการว่างงาน 384.1 พันคนในช่วงเดียวกันของปี 2552 สอดคล้องกับจำนวนผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานที่ลดลงจาก 123,708 คนในไตรมาส 4/2552 เป็น 109,991 คนในไตรมาสที่สี่ นอกจากนี้ เศรษฐกิจที่ฟื้นตัวต่อเนื่องและตลาดแรงงานตึงตัวมากขึ้น ทำให้การทำงานต่ำระดับลดลงมากถึงร้อยละ 40.7

รวมทั้งปี 2553 มีการจ้างงานเฉลี่ย 38.02 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 โดยที่การจ้างงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.4 แต่การจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 1.7 อัตราการว่างงานเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.1 ต่ำกว่าอัตราการว่างงานร้อยละ 1.5 ในปี 2552

ด้านผลตอบแทนแรงงาน ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2553 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9 และอัตราเงินเฟ้อเท่ากับร้อยละ 2.8 ต่ำกว่าร้อยละ

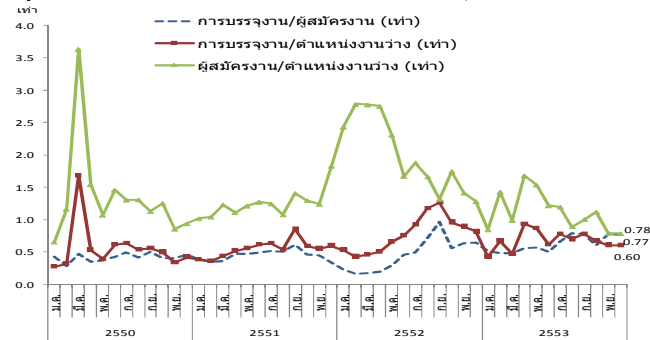
แผนภูมิ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเฟ้อ

หมายเหตุ: ตัวเลขค่าจ้าง Q4/53 เป็นค่าจ้างเฉลี่ยของเดือนตุลาคม-ธันวาคม

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 3 ภาวะความตึงตัวของตลาดแรงงาน และความไม่สมดุลในตลาดแรงงาน

ที่มา: กรมการจัดหางาน

ตาราง 3 สัดส่วนผู้สมัครงานต่อตำแหน่งงานว่างสะสม

(เท่า)	2552				2553			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
รวม	1.94	1.83	1.30	1.05	1.16	1.16	0.65	0.39
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	3.01	2.94	2.58	2.07	2.18	2.13	1.16	0.78
มัธยมศึกษา	2.65	2.17	1.51	1.18	1.19	1.22	0.74	0.45
ปวช.-ปวส./อนุปริญญา	0.86	0.79	0.51	0.40	0.47	0.49	0.24	0.15
ปริญญาตรีและสูงกว่า	2.30	2.91	1.88	1.58	2.09	2.12	1.10	0.58

ที่มา: กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน

3.3 ในไตรมาสที่ผ่านมา ทำให้ค่าจ้างแท้จริงที่แรงงานได้รับปรับตัวสูงขึ้น สำหรับแนวโน้มในระยะต่อไปนั้น การปรับค่าจ้างขึ้นต่ำ 8-17 บาท หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.35 ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป ภายใต้การคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อตลอดปี 2554 เท่ากับร้อยละ 2.8-3.8 คาดว่าจะส่งผลให้ผลตอบแทนแรงงานที่แท้จริงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2554

ทั้งนี้ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจปี 2553 ได้ส่งผลให้ผลตอบแทนแรงงานโดยรวม¹ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 8.9 สูงกว่าผลิตภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7.0 ต้นทุนต่อหน่วยแรงงานเฉลี่ยจึงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 โดยเฉพาะสาขาเกษตรกรรม ก่อสร้าง และการค้าส่งค้าปลีก ซึ่งเป็นสาขาที่มีจำนวนแรงงานเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของแรงงานรวม และเป็นภาคการผลิตที่มีโครงสร้างต้นทุนแรงงานค่อนข้างสูงประมาณร้อยละ 14-52² ของต้นทุนรวม และการผลิตภาคเกษตรและก่อสร้างเป็นต้นน้ำของการผลิตอื่น แต่มีผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นช้ากว่าผลตอบแทนแรงงานอยู่มาก ซึ่งหากไม่สามารถปรับผลิตภาพการผลิตให้เพิ่มขึ้นได้ก็จะกดดันต่อต้นทุนการผลิตในสาขาดังกล่าวโดยเฉพาะในสาขาเกษตรกรรมที่จะส่งผลต่อเนื่องถึงราคาอาหารและผลตอบแทนของเกษตรกรในภาคเกษตร และยังคงจะส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง

ตลาดแรงงานยังอยู่ในภาวะตึงตัวมากในทุกระดับ โดยจำนวนผู้สมัครงานลดลงร้อยละ 21.3 ในขณะที่ตำแหน่งงานว่างเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 32.1 ทำให้สัดส่วนผู้สมัครงานต่อตำแหน่งงานว่างสะสมลดลงต่อเนื่องจาก 1.16 เท่าในไตรมาสแรกและไตรมาสที่ 2/2553 เป็น 0.65 เท่าในไตรมาส 3/2553 และเป็น 0.39 เท่าในไตรมาสนี้ ทั้งนี้ ไม่เฉพาะแต่ภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก หากภาคการค้าปลีกค้าส่ง และภาคก่อสร้างก็มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นเช่นกัน ตามภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวดีและความต้องการสินค้าทั้งภายในประเทศและการส่งออกเพิ่มขึ้น รวมทั้งความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้โครงการลงทุนภาครัฐที่มีการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความคืบหน้าชัดเจนมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการเร่งหาแรงงานทั้งที่มีทักษะและไร้ฝีมือจำนวนมากเพื่อรองรับการดำเนินงานที่ขยายตัวขึ้น

¹ ผลตอบแทนแรงงานโดยรวม (Total labour cost) หมายถึงผลตอบแทนแรงงานรวมทั้งในระบบ และแรงงานนอกระบบ

² โครงสร้างการผลิตจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table) ปี พ.ศ. 2548

ทั้งนี้ ตลอดปี 2553 ที่ผ่านมามีภาครัฐและเอกชนได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานที่อาจส่งผลกระทบต่อการผลิต และความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการและนักลงทุนได้ และเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงแรงงานได้กำหนดแผนงานและรูปแบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานระยะเร่งด่วน หรือ มิตรไมตรีโมเดล โดยเป็นการร่วมแก้ปัญหาของภาครัฐและเอกชน ซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดให้มีการอบรมพัฒนาแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างฐานข้อมูล Demand-Supply ของตลาดแรงงาน การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน สนับสนุนโรงเรียนในโรงงาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์/การจัดให้มีบริการจัดหาแรงงาน และเพื่อการแก้ปัญหาแรงงานขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง ในปี 2554 กระทรวงแรงงานได้มีการประชุมพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยจะได้ดำเนินการทั้งในการเพิ่มอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (เพิ่มปริมาณ) และเพิ่มผลิตภาพแรงงาน (เพิ่มคุณภาพ) ไปพร้อมๆ กัน

สำหรับในปี 2554 ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระยะยาว และในขณะเดียวกันแรงงานไทยไร้ฝีมือบางกลุ่มที่พร้อมจะทำงานก็อาจจะถูกแย่งงาน โดยแรงงานต่างด้าว ข้อมูลปี 2553 แสดงว่ามีแรงงานชาวพม่าที่เข้าเมืองผิดกฎหมายกว่า 8 แสนคน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 85 ของแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการแรงงานค่าจ้างต่ำที่ยังคงมีอยู่ ได้แก่ (1) ราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตทั้งภาคเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ อาจทำให้ผู้ประกอบการชะลอการจ้างงาน นอกจากนั้น ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากราคาน้ำมันจะมีผลให้มีการปรับราคาสินค้าขึ้น ค่าจ้างที่แท้จริงจึงเพิ่มขึ้นได้ไม่มาก (2) การปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานและการขาดแคลนแรงงานระดับล่าง โดยเฉพาะแรงงานพื้นฐานทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าส่งค้าปลีก และการก่อสร้าง ทำให้ผู้ประกอบการหันไปใช้แรงงานต่างด้าวมากขึ้น

การขาดแคลนแรงงาน

ปี 2553 เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวดีขึ้น แต่ผู้ประกอบการเริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน มีสาเหตุมาจาก

- ความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษากับความต้องการซึ่งทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับกลางอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันคนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยว่าจะช่วยเพิ่มโอกาสและความก้าวหน้าในอาชีพ ทำให้ผู้ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาชีพเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับภาพลักษณ์ของการใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาแม้จะเป็นส่วนน้อย แต่การเกิดขึ้นบ่อยๆ ครั้งและมีความรุนแรงมากขึ้น ได้ส่งผลต่อความกังวลของผู้ปกครองและไม่สนับสนุนให้บุตรหลานก้าวเข้ามาเรียนต่อในสายอาชีวศึกษา ทำให้จำนวนผู้จบการศึกษาสายอาชีพไม่เพียงพอต่อความต้องการแรงงานระดับกลางในสาขาการผลิตต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

จำนวนผู้เข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา

หน่วย: คน	2548	2549	2550	2551	2552
ระดับ ปวช.	305,668	330,803	329,525	299,638	295,631
ระดับ ปวส.	200,759	207,871	205,860	191,979	180,487

ที่มา : สถิติการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

- การโยกย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาของแรงงานในช่วงปลายปี 2551-กลางปี 2552 อันเนื่องจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ข้อมูลจากการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2552 ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานมีการย้ายถิ่นจำนวน 1.375 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 1.293 ล้านคนในปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.1 เป็นการย้ายกลับภูมิลำเนา และประมาณร้อยละ 65.4 เป็นการย้ายออกจากกรุงเทพมหานครและภาคกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรมการจัดหางาน ที่พบว่า ผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีการว่างงานที่ออกจากงานในช่วงเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เลือกที่จะกลับภูมิลำเนาคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 23.1 ประกอบอาชีพส่วนตัวร้อยละ 7.3 และศึกษาต่อร้อยละ 2.3

- ผลจากนโยบายรัฐบาลในการสร้างอาชีพอิสระ ในการสร้างโอกาสการหางานทำและส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระมากขึ้น อาทิ โครงการต้นกล้าอาชีพ โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ เป็นต้น ทำให้แรงงานมีทางเลือกในการประกอบอาชีพและไม่อยากกลับเข้าสู่ภาคการผลิตแบบเดิมอีก ที่อาจจะถูกให้ออกจากงานอีกในช่วงเศรษฐกิจไม่ดี

- การจ้างงานแบบรายวันทำให้แรงงานเลือกที่จะตั้งหลักประกอบอาชีพอิสระมากขึ้น ผู้ประกอบการหันมาใช้วิธีการจ้างงานแบบรายวัน/การจ้างเหมามากขึ้น เพื่อลดภาระในด้านสวัสดิการและปัญหาการขาดแรงงานในช่วงเร่งผลิต ทำให้แรงงานรู้สึกไม่มั่นคงในด้านรายได้ ดังนั้น เมื่อมีทางเลือกที่ดีกว่าก็มักจะเลือกไม่กลับเข้าสู่ภาคการผลิตแบบเดิมอีก

- การกลับไปทำงานในภาคเกษตร เนื่องจากการส่งเสริมการปลูกยางและปาล์มน้ำมันในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันหลายพื้นที่เริ่มสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้แล้ว โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้แรงงานส่วนหนึ่งกลับไปรับจ้างกรีดยาง เนื่องจากรายได้ที่ได้รับสูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุปทานแรงงานในลักษณะดังกล่าวและโครงสร้างประชากรซึ่งสัดส่วนกำลังแรงงานกำลังลดลงยิ่งตอกย้ำถึงความเร่งด่วนของการพัฒนาคุณภาพคน

การแก้ไขปัญหาแรงงานขาดแคลน

ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการในหลายด้านเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานขาดแคลน ดังนี้

ระยะสั้น

- ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ ได้แก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานเฉพาะหน้าโดย (1) การหาแรงงานในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์การรับสมัครงาน โดยปรับลดวุฒิการศึกษา ให้ค่าเบี้ยขยัน ค่าล่วงเวลา และจัดสวัสดิการบริการรถรับส่งพนักงาน เพื่อดึงดูดให้แรงงานในพื้นที่เข้าสู่ระบบมากขึ้น (2) การปรับเกณฑ์การรับสมัคร เช่น ขยายระดับการศึกษาขั้นต่ำ และปรับค่าจ้างขั้นต่ำให้เท่ากับจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีผู้มาสมัครงานเพิ่มขึ้น เป็นต้น

- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น สถาบันไทย-เยอรมัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ได้ตกลงความร่วมมือในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพแรงงานในพื้นที่ ให้มีทักษะฝีมือและสมรรถนะรองรับการแข่งขันในตลาดโลก ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กในภูมิภาคมีความเข้มแข็ง และร่วมกันปรับกลไกการทำงานของทั้ง 6 องค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ เช่น ในเรื่องของหลักสูตร กรมพัฒนาฝีมือแรงงานจะจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยมีสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และสถาบันไทย-เยอรมัน ร่วมสนับสนุนหลักสูตรและครูฝึก โดยความร่วมมือครั้งนี้จะเป็นโครงการนำร่องในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคกลาง เพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี ที่ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระดับ ปวช. และต่ำกว่า

- สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย (สภาผู้ส่งออก) จัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาแรงงาน (สภาผู้ส่งออก นายกษมาคม อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม นายกษมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป นายกษมาคมผู้ผลิตอาหารแช่เยือกแข็ง ผู้อำนวยการสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์) เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม แก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานจากประเทศอื่นๆ และแนวทางการปรับปรุงระบบการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

ระยะยาว

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานระยะยาว อาทิ

- การเร่งสร้างความเข้าใจต่อนักเรียนและผู้ปกครองให้เห็นถึงโอกาสที่ดีทางอาชีพของการเรียนสายอาชีวศึกษา เช่น โครงการ “เรียนอาชีวะดี เรียนฟรี มีเงินใช้ได้อีกทาง” มุ่งเน้นเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษา: สายสามัญ จาก 32:68 เป็น 60:40 ซึ่งเป็นเป้าหมายท้าทายให้ได้ภายในปี 2561 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

- เร่งดำเนินการตามร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ.... ซึ่งได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เพื่อเป็นการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพในด้านการรับรองสมรรถนะวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานเพื่อส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้ความสามารถในด้านภาคการผลิตและภาคบริการ และในขณะเดียวกันก็จะช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานในสายอาชีพที่ยังขาดแคลนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

- การสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยทำบันทึกความร่วมมือด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานและความต้องการของตลาดแรงงาน

เป้าหมายและตัวชี้วัดการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 (2552-2561)

- คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากภาคการสอบระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และทักษะด้านเทคโนโลยีสูงขึ้น
 - ค่าใช้จ่ายการศึกษาภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 ต่อ GDP
- คนไทยได้รู้ : สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
 - อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15-60 ปี เป็นร้อยละ 100
 - คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนทำงานโดยเฉลี่ยอย่างน้อยวันละ 60 นาที
 - สัดส่วนผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็น 50%
 - ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี
- คนไทยได้ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย
 - ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม
 - จำนวนคดีเด็ก เยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ลดลง
 - จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มั่วทำคลอดลดลง
 - จำนวนเด็กขอรับการบำบัดยาเสพติดลดลง
- คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ
 - ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจญาณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการประเมินระดับดีของ สม.ศ.
 - สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เพิ่มเป็นร้อยละ 60
 - ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้
 - ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพระดับสากล และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ตาราง 4 การจัดอันดับสถานการณ์การศึกษาของประเทศไทยปี 2552-2553

ประเภท	ปี 2552		ปี 2553	
	ผลการประเมิน	อันดับ	ผลการประเมิน	อันดับ
ด้านคุณภาพการศึกษา				
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา	18.27	41	17.72	39
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา	21.69	52	21.01	53
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน				
ของระบบการศึกษา	4.58/10	30	5.01/10	32
	คะแนน		คะแนน	
ของอุดมศึกษา	5.13/10	29	5.25/10	31
	คะแนน		คะแนน	
ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ	4.24/10	43	4.83/10	41
	คะแนน		คะแนน	
ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษวัดจากคะแนนเฉลี่ย TOEFL ในระบบอินเทอร์เน็ต	72/120 คะแนน	51	72/120	54
	คะแนน		คะแนน	
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	6.36	45	6.14	52
การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน	4.61/10	32	4.62/10	35
	คะแนน		คะแนน	
ด้านโอกาสและความเสมอภาค				
การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา	71%	49	76.1%	47
การไม่รู้หนังสือของประชากรที่อายุ 15 ปีขึ้นไป	5.9%	42	5.9%	44
จำนวนประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป	18%	43	18%	45
จำนวนคนใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน	178	52	209	53
ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา/การบริหารจัดการ				
การจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ	5.88/10	23	5.75/10	30
	คะแนน		คะแนน	
การถ่ายโอนความรู้ระหว่างภาคธุรกิจกับมหาวิทยาลัย	4.27/10	32	4.28/10	34
	คะแนน		คะแนน	
ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของไทยในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)	4.4%	32	4.2%	35

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2009-2010

ตาราง 5 การประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโครงการ PISA 2000-2009

ประเทศ	คะแนนคณิตศาสตร์				คะแนนวิทยาศาสตร์			
	2543	2546	2549	2552	2543	2546	2549	2552
จีน-ฮ่องกง	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	600	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	575
ฟินแลนด์	536	544	548	541	538	548	563	554
จีน-ฮ่องกง	560	550	547	555	541	539	542	549
จีน-ไทเป	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	549	543	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	532	520
สิงคโปร์	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	562	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	542
ญี่ปุ่น	557	534	523	529	550	548	531	539
เกาหลี	547	542	547	546	552	538	522	538
จีน-มาเก๊า	ไม่เข้าร่วม	527	525	525	ไม่เข้าร่วม	525	511	511
ไทย	432	417	417	419	436	429	421	425
อินโดนีเซีย	367	360	391	371	393	395	393	383

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทยและผลคุณภาพแรงงาน

คุณภาพการศึกษาต่ำเป็นปัญหาต่อเนื่องของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยในปี 2553 มีการผลักดันให้เป็นปีแห่งคุณภาพการศึกษา เพื่อเร่งเข้าสู่เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 4 ข้อ ที่เน้นการศึกษาไทยสู่สากล คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใฝ่คุณธรรม จิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และคิดวิเคราะห์เป็น ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการบรรลุการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่มีความเชื่อมโยงกับการประเมินจัดอันดับของนานาชาติ เช่น International Institute for Management Development (IMD) Program for International Student Assessment (PISA) เป็นต้น ซึ่งได้เสนอผลการประเมินการศึกษาไทยที่อยู่ในอันดับท้ายๆ ของนานาชาติในกลุ่มที่มีการประเมิน

ผลการจัดอันดับของ International Institute for Management Development (IMD) ในด้านสถานการณ์การศึกษาปี 2553 ซึ่งมี 58 ประเทศทั่วโลก เข้ารับการประเมิน พบว่า ในภาพรวมของไทยอยู่ในอันดับที่ 47 เท่ากับปี 2552 ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ไทยมีอันดับอยู่เหนือเพียงอินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งอันดับลดลงกว่าในปี 2552 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน อยู่อันดับที่ 35 ได้ 4.62 คะแนน จำนวนคนใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน พบว่า ไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 209 คน อยู่ในอันดับที่ 53 การจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ไทยอยู่อันดับที่ 30 ได้ 5.75 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน การลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งพิจารณาจากค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของไทยในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) โดยไทยลงทุน 4.2% ต่อจีดีพี อยู่อันดับที่ 35 ซึ่งมากกว่าสิงคโปร์ที่ลงทุน 3.1% (เป็นเพราะโครงสร้างประชากรและลักษณะการจัดการศึกษาโดยรัฐบาลที่แตกต่างกัน) แต่อันดับการศึกษาในภาพรวมของสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 13 ซึ่งดีกว่าไทยที่อยู่ในอันดับที่ 47

ขณะที่ผลการประเมินวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอายุ 15 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.1 ขึ้นไป ในโครงการ PISA ในปี 2552 พบว่า

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโครงการ PISA 2000-2009 จำแนกรายภาค

ภาค	คะแนนคณิตศาสตร์				คะแนนวิทยาศาสตร์			
	2543	2546	2549	2552	2543	2546	2549	2552
กรุงเทพ*	448	455	462	451	463	461	464	454
เหนือ	441	418			442	431		
- เหนือตอนบน	-	-	429	444	-	-	435	448
- เหนือตอนล่าง	-	-	400	405	-	-	408	412
ตะวันตก	-	-	433	433	-	-	434	437
ตะวันออก	-	-	419	425	-	-	420	440
อีสาน	419	403			423	419		
- อีสานตอนบน	-	-	406	419	-	-	408	421
- อีสานตอนล่าง	-	-	396	403	-	-	399	408
กลาง	444	429	403	401	447	435	411	414
ใต้	424	402	408	395	430	420	413	409
รวม	432	417	417	419	436	429	421	425

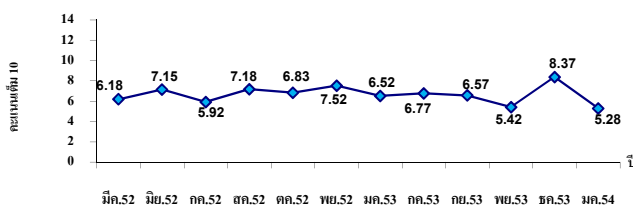
* ตั้งแต่ปี 2549 ที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

หมายเหตุ: 1. การประเมินแบ่งเป็น ระยะแรก (PISA 2000) ซึ่งเน้นด้านการอ่าน โดยมีน้ำหนักข้อสอบถึง 60% และที่เหลือเป็น ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อย่างละ 20% ระยะที่สอง (PISA 2003) เน้นด้านคณิตศาสตร์และการแก้ปัญหา ระยะที่สาม (PISA 2006) เน้นด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนระยะที่สี่ (PISA 2009) เป็นการเริ่มต้นรอบรอบสอง ให้ความสำคัญกับการประเมินการอ่านซ้ำ

2. ค่าคะแนนเฉลี่ยกลางของ OECD เท่ากับ 500 คะแนน

ที่มา: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แผนภูมิ 4 ดัชนีความสุขมวลรวมของคนไทยตั้งแต่ มี.ค. 2552-ม.ค. 2554

ที่มา: ศูนย์วิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอแบค)

ตาราง 7 อัตราตายจากการฆ่าตัวตาย จำแนกตามกลุ่มอายุปี 2548-2553

กลุ่มอายุ	2548	2549	2550	2551	2552	2553
5 - 14	0.3	0.8	0.5	0.7	0.6	0.4
15 - 59	8	7	7	7.2	7.3	7.1
15 - 24	2.9	2.3	2.1	2.4	2.3	2.2
25 - 59	5.4	4.9	4.8	4.8	4.7	4.6
60+	1.2	1.4	1.7	1.9	1.8	1.6

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ผลการประเมินของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา โดยวิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนเฉลี่ย 419 และวิทยาศาสตร์ได้คะแนนเฉลี่ย 425 ขณะที่ เชียงไฮ้-จีน มีผลการประเมินเป็นอันดับหนึ่งในทุกวิชา และประเทศในกลุ่มเอเชียมีผลการประเมินทุกวิชาสูงกว่าประเทศไทย และอินโดนีเซีย แนวโน้มผลการประเมินลดต่ำลงทุกวิชาเมื่อเทียบกับการประเมินครั้งแรก (PISA 2000) อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับ PISA 2006 พบว่า ผลการประเมินของนักเรียนไทยเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยในด้านการอ่านและวิทยาศาสตร์ ยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์เกือบไม่เปลี่ยนแปลง นักเรียนในเมืองใหญ่ เช่น ในกรุงเทพฯ ยังคงมีคะแนนสูงแตกต่างกับนักเรียนในชนบท เช่น ในภาคใต้ และภาคอีสานตอนล่าง ภาคเหนือตอนล่าง เช่นเดิม

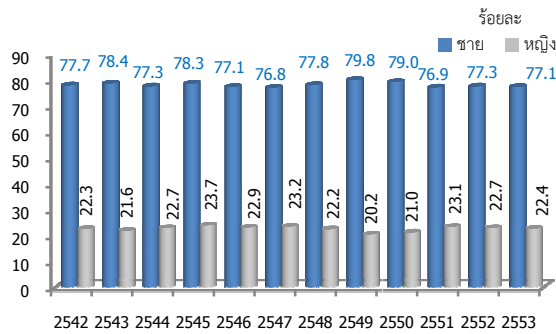
ความสุขของคนไทยลดลง แรงงานไทยรวมทั้งเยาวชนมีความเครียด ขาดตัวตายสูง

แม้ว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้นแต่คนไทยมีความสุขน้อยลง ผลสำรวจของเอแบคโพลล์ เรื่องแนวโน้มความสุขของคนไทยในสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบันของประเทศในระดับครัวเรือนจาก 17 จังหวัด ระหว่างวันที่ 15-22 มกราคม 2554 ชี้ว่า ดัชนีความสุขมวลรวมของคนไทยลดลงจาก 8.37 ของผลการสำรวจเมื่อเดือนธันวาคมปีที่ผ่านมาอยู่ที่ 5.28 ในเดือนมกราคม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสุขมวลรวมของคนไทยลดลงคือ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งบรรยากาศความขัดแย้งทางการเมืองและปัญหาทางเศรษฐกิจค่าครองชีพที่สูงขึ้น

จากรายงานของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตราการตายจากการฆ่าตัวตายของแรงงานไทยค่อนข้างทรงตัว วัยทำงานอายุ 15-59 ปีเป็นวัยที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุดที่ 7.1 คนต่อแสนคน และเพศชายมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงกว่าเพศหญิงถึงเกือบ 4 เท่า สาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การฆ่าตัวตายส่วนใหญ่เกิดจากความเครียด รองลงมาได้แก่ โรคซึมเศร้า ดิทยาเสพติด และการเจ็บป่วยทางกาย กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงรองลงมาจากกลุ่มอายุ 25-59 ปี³

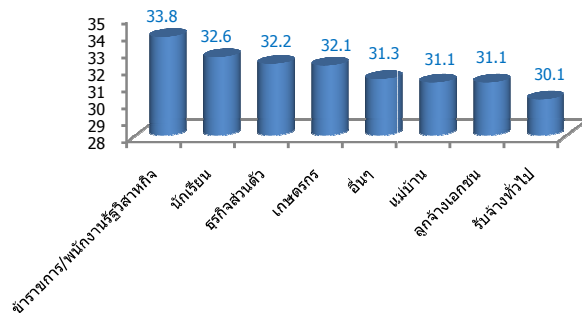
³ นอกจากการฆ่าตัวตายแล้ว การคิดจะฆ่าตัวตายยังสะท้อนถึงความเครียดได้ จากการสำรวจของเอแบคโพลล์ โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในปี 2551 พบว่า แรงงานไทยเกือบ 1 ใน 10 ตั้งระดับล่างจนถึงคนทำงานในสำนักงานจาก 13 จังหวัดทั่วประเทศ คิดจะฆ่าตัวตายอันเนื่องจากคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีพอ โดยเฉพาะผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีสุขภาพจิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงและมีรายได้ไม่แน่นอน สอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจสภาวะทางสังคมและวัฒนธรรมของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2551 ซึ่งพบว่าแรงงานที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมีคะแนนสุขภาพจิตต่ำสุดอยู่ที่ 30.1 คะแนน ในขณะที่ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีคะแนนสุขภาพจิตสูงสุด 33.8 คะแนน ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงมากที่สุด

แผนภูมิ 5 อัตราตายจากการฆ่าตัวตายของวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี
จำแนกเพศ ปี 2542-2553

ที่มา : สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

แผนภูมิ 6 คะแนนสุขภาพจิตคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามอาชีพ
ปี 2551 (คะแนนเต็ม 45 คะแนน)

หมายเหตุ: จัดเก็บทุก 3 ปี ปี 2551 ข้อมูลล่าสุด

ที่มา : รายงานการสำรวจสภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 8 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ ปี 2548-2553

โรค	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553 (9 เดือน)
ความดันโลหิต	307,671	375,600	445,300	494,809	566,814	368,849
หัวใจ	300,137	328,195	393,559	412,515	438,522	296,673
เบาหวาน	277,391	334,168	372,226	388,551	425,320	224,153
หลอดเลือดสมอง	98,895	107,246	117,571	124,532	131,203	119,506
มะเร็ง	64,642	71,196	74,838	77,173	76,866	52,194
รวม	1,048,736	1,216,405	1,403,490	1,497,580	1,638,725	1,061,375

ที่มา : สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

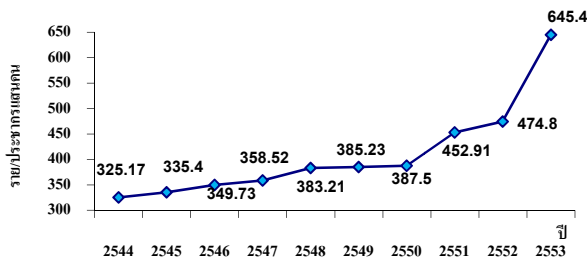
ประมาณ 2 เท่า ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนคิดจะฆ่าตัวตายอันดับ 1 คือ ความรัก รองลงมาคือ การเรียนและปัญหาครอบครัว

การฆ่าตัวตายนับว่าเป็นความสูญเสียทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคม จากรายงานการทบทวนสถานการณ์ องค์ความรู้ เรื่อง "การฆ่าตัวตายและแนวทางป้องกัน" เป็นการศึกษาวิจัยร่วมกันระหว่างองค์การอนามัยโลก และธนาคารโลก ปี 2552 พบว่า วัยที่มีการฆ่าตัวตายมากที่สุดในประเทศไทยอยู่ระหว่างอายุ 20-40 ปี อันเป็นวัยหลักในการก่อผลผลิตให้กับประเทศ เมื่อคำนวณค่ากลางการทำงานหากไม่เสียชีวิตในผู้ฆ่าตัวตายไว้ประมาณ 20 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,000 บาท หรือ 48,000 บาทต่อปี คิดเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ประมาณ 960,000 บาท โดยในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายประมาณ 4,000 คน ประเทศไทยจะสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ประมาณ 3,840 ล้านบาทต่อปี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มฆ่าตัวตายมากที่สุดคือ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีความบีบคั้นและความยากลำบากในการดำรงชีพมากที่สุด ตลอดจนร่วมมือกับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะในชุมชนในการเฝ้าระวังและช่วยเหลือเกื้อกูลกันจะมีส่วนช่วยป้องกันการฆ่าตัวตาย รวมทั้งการให้บริการคำปรึกษาด้วยผู้เชี่ยวชาญและจิตแพทย์ก็มีความสำคัญมากขึ้น

การเจ็บป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคไข้หวัดใหญ่ยังเป็นปัญหาสำคัญ ต้องเฝ้าระวังต่อไปในปี 2554

ปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดตอยังอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่วนใหญ่มีสาเหตุจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต เป็นโรคเรื้อรังที่มีภาระ/ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพที่สูง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อผลิตภาพแรงงานของประเทศ โรคสำคัญที่มีผู้ป่วยจำนวนมาก ได้แก่ โรคความดันโลหิต หัวใจเบาหวาน หลอดเลือดสมอง และโรคมะเร็ง ซึ่งเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งของประเทศไทย และมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งบางส่วนเกิดจากปัจจัยทางด้านพันธุกรรม แต่ปัจจัยที่เป็นสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ซึ่งยังต้องเร่งรณรงค์เพื่อหลีกเลี่ยงและปรับจากพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่ดี

แผนภูมิ 7 แสดงอัตราผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง ปี 2544-2553

ที่มา : สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 9 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรายไตรมาส ปี 2552 - 2553

หน่วย : ราย

โรคเฝ้าระวัง	2552				2553			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ปอดอักเสบ	32,175	25,596	38,985	35,099	34,064	31,032	49,466	38,481
ไข้หวัดใหญ่	3,122	21,119	44,314	13,319	25,856	7,325	53,174	21,934
ไข้เลือดออก	7,131	20,301	17,307	9,911	11,287	29,121	60,366	17,925
บิด	4,157	4,526	2,750	2,363	3,507	3,657	3,936	2,594
สีทู่	536	749	1,747	1,826	701	889	1,725	1,283
มือ เท้า ปาก	1,960	2,043	1,622	1,600	5,821	2,173	2,880	972
หัด	2,406	1,488	1,274	646	759	598	691	305
อหิวาตกโรค	3	202	26	160	417	586	511	296
ไข้สมองอักเสบ	95	117	112	135	121	112	153	94
ไข้กาฬหลังแอ่น	17	16	13	5	7	6	11	8
พิษสุนัขบ้า	5	3	2	3	8	2	0	2
รวม	51,607	76,160	108,152	65,057	82,547	70,985	172,913	83,894
อัตราต่อประชากรแสนคน	81.41	120.14	170.61	102.63	129.94	111.74	272.19	132.06

ที่มา : สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

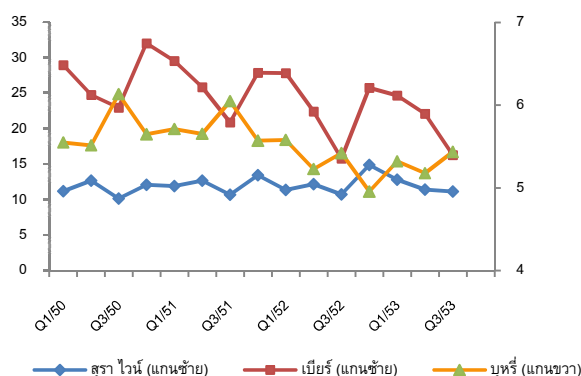
ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาด้วย โดยในปี 2553 มีผู้ป่วยในอัตรา 645.4 รายต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 35.9 โรคที่พบมากและมีอาการของโรคที่รุนแรงขึ้น ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ ปอดอักเสบ และไข้เลือดออก จำเป็นต้องมีมาตรการในการป้องกันที่เข้มข้นจริงจังและต่อเนื่องมากกว่าเดิม

ในไตรมาสสี่ของปี 2553 มีผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 83,894 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2552 ร้อยละ 29 โรคที่เป็นปัญหาสำคัญในช่วงฤดูหนาว ที่มีอากาศหนาวเย็นทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ง่าย คือ ไข้หวัดใหญ่ที่มีผู้ป่วยมากกว่า 2 หมื่นรายในไตรมาสสี่ เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 64.7 ซึ่งเป็นผลจากการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ที่ยังมีการระบาดอยู่ประปรายในบางพื้นที่รวมอยู่ด้วย รวมทั้งโรคปอดอักเสบที่มีความเชื่อมโยงกับไข้หวัดใหญ่พบผู้ป่วยเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ ต้องเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก ซึ่งเป็นโรคประจำถิ่นที่มีภาวะระบาดในช่วงฤดูหนาว จึงต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้ อสม. ออกให้คำแนะนำถึงวิธีป้องกันโรคแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน

แผนภูมิ 8 ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยปี 2550-2553 (ราคาปี 2531)

หน่วย: ล้านบาท

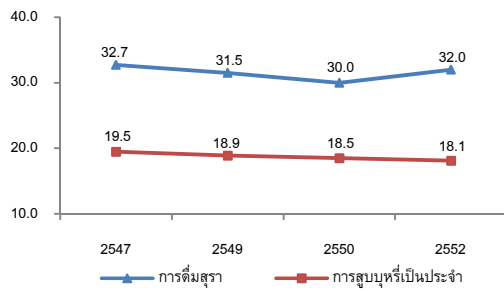
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ค่าใช้จ่ายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบค่อนข้างทรงตัว

ในไตรมาสสี่ของปี 2553 ค่าใช้จ่ายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครัวเรือนไทยลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2552 (ราคาปี 2531) จากมูลค่า 40,720 ล้านบาทเป็น 40,681 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 0.1 ขณะที่ค่าใช้จ่ายการบริโภคน้ำยาสูบเพิ่มขึ้นจากมูลค่า 4,956 ล้านบาทเป็น 5,026 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 และเมื่อรวมทั้งปี 2553 พบว่า ค่าใช้จ่ายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบลดลงจากปี 2552 ในอัตราเท่ากันที่ร้อยละ 1.3

จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมและการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปของสำนักงานสถิติ

แผนภูมิ 9 ร้อยละของประชากรที่สูบบุหรี่เป็นประจำและดื่มสุรา พ.ศ. 2547-2552

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ตาราง 10 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปสูบบุหรี่เป็นประจำ จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2550 และ 2552

หน่วย: พันคน

เพศ/กลุ่มอายุ	2550	2552
เพศ		
ชาย	9,068	9,086
หญิง	418	461
กลุ่มอายุ		
15-24 ปี	1,271	1,359
25-59 ปี	7,030	7,045
60 ปีขึ้นไป	1,186	1,143

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพและการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 และ 2552

ออสซี่เล็งบังคับใช้มาตรการ "อินเทอร์เน็ตล็อก"

ที่รัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย บรรดาพ่อเหล่าที่ชอบเมาแล้วขับรถต้องหนาวๆ ร้อนๆ ไปตามกัน เมื่อรัฐสภาของรัฐแห่งนี้ได้พิจารณาผ่านกฎหมายใหม่ ซึ่งจะมีผลบังคับให้ผู้ถูกดำเนินคดีขับรถขณะตกอยู่ใต้อาณัติเมาต้องติดตั้งอุปกรณ์ชนิดหนึ่งซึ่งมีชื่อเรียกว่า อินเทอร์เน็ตล็อก ที่บังคับให้ผู้ขับรถต้องเข้าเครื่องตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในลมหายใจก่อนทุกครั้งถึงจะสตาร์ทเครื่องได้

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำผิดในข้อหาเมาแล้วขับรถซ้ำจากผู้ที่จะเข้าข่ายต้องติดตั้งอุปกรณ์ตัวนี้ ได้แก่ คนที่ศาลตัดสินว่าขับรถขณะมีปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดสูง หรือกระทำความผิดข้อหาเมาแล้วขับซ้ำ หรือมีความผิดข้อหาขับรถอย่างอันตรายขณะมีเมา

ทั้งนี้ ผู้ที่ถูกสั่งให้ต้องติดอินเทอร์เน็ตล็อก จึงต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อและติดตั้งเองทั้งหมด และกฎหมายยังระบุว่าผู้ต้องโทษโดนคำสั่งจะต้องติดอยู่เป็นเวลาอย่างน้อย 12 เดือน ขณะที่ข้อมูลเรื่องนี้ก็จะปรากฏรวมอยู่กับข้อมูลใบอนุญาตขับขี่ของคนนั้นๆ ด้วย

แห่งชาติ พ.ศ. 2547-2552 พบว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปสูบบุหรี่เป็นประจำมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 19.5 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 18.1 ในปี 2552 ส่วนการดื่มสุราพบว่ามีแนวโน้มลดลงในช่วงปี 2547-2550 และเพิ่มขึ้นในปี 2552 เป็นร้อยละ 32

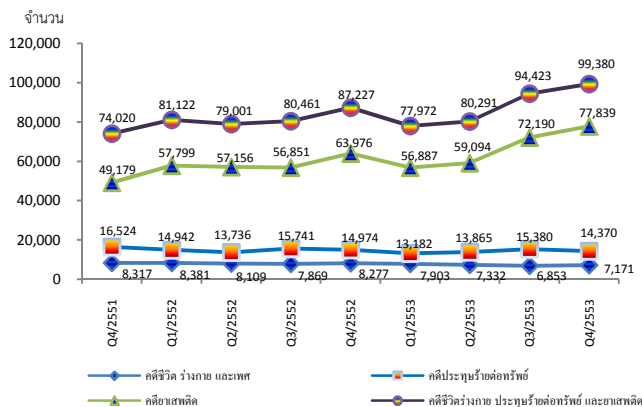
เมื่อจำแนกตามเพศและกลุ่มอายุพบว่า ในปี 2552 ผู้หญิงสูบบุหรี่มากถึง 4.61 แสนคน เพิ่มขึ้นจาก 4.18 แสนคนในปี 2550 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.3 กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นมากที่สุดที่ร้อยละ 6.9 อายุ 25-59 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 และช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปลดลงร้อยละ 3.6 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจสุขภาพของประชาชนโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2552 พบว่า จำนวนมวนบุหรี่ที่สูบในเพศชายลดลงจากเฉลี่ยวันละ 12 มวน เป็นวันละ 10.6 มวน ในขณะที่เพศหญิงเพิ่มขึ้นจากวันละ 8 มวนเป็น 9 มวน การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรโลกประมาณ 5 ล้านคนต่อปี โดยเฉลี่ยผู้ชาย 1 ใน 5 คน และผู้หญิง 1 ใน 20 คน สำหรับประเทศไทยการสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้มีการสูญเสียสุขภาพมากเป็นอันดับ 3

การเปิดการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในปี 2553 ทำให้สินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตในภูมิภาคอาเซียนนำเข้าในอัตรา 0% ทำให้ราคาสินค้านำเข้าถูกลง และจูงใจให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น สำหรับในเรื่องของการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป (EU) ซึ่งถ้าหากผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา ก็จะทำให้คนไทยมีโอกาสเพิ่มนักดื่มมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของผู้หญิง เนื่องจากมีราคาถูกและสินค้านี้มีความหลากหลายมากขึ้น ประกอบกับมีผู้ประกอบการหน้าใหม่เข้ามาแข่งขันในตลาดเพิ่มขึ้น ผลกระทบที่ตามมาคือ ปัญหาทางสังคมที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นนำมาซึ่งอันตรายต่อสุขภาพอนามัย การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว และอุบัติเหตุจากการขับขี่ ที่แย่ที่สุดแล้ว ภาครัฐก็ต้องสูญเสียงบประมาณในการรักษา รวมถึงทรัพยากรบุคคลที่จะสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐกิจในอนาคตเป็นจำนวนมาก

ความมั่นคงทางสังคม

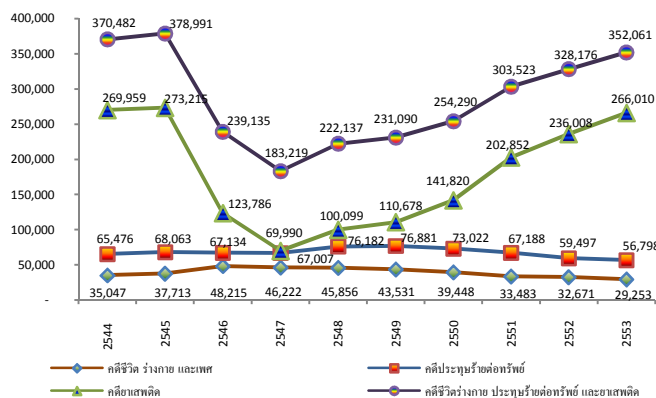
คดีอาชญากรรมเพิ่มสูงสุดในรอบ 8 ปี

แผนภูมิ 10 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดีอาชญากรรม รายไตรมาสปี 2551-2553

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ วันที่ 17 มกราคม 2554

แผนภูมิ 11 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกายและเพศ และคดีอาชญากรรม ปี 2544-2553

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ วันที่ 17 มกราคม 2554

ตาราง 11 การบำบัดรักษา จำแนกตามอาชีพ

พ.ศ.	รับจ้าง	ว่างงาน	เกษตรกร	นักเรียน/นักศึกษา	ค้าขาย
2549	5,512	12,391	5,528	3,275	3,961
2550	14,248	14,691	6,096	4,327	4,844
2551	34,571	20,727	9,308	6,677	6,027
2552	45,647	26,128	13,284	9,381	8,206
2553	40,512	22,717	11,440	9,368	6,617

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ณ วันที่ 26 มกราคม 2554

คดีอาชญากรรมในปี 2553 เพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 8 ปี เยาวชนเป็นกลุ่มกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานะผู้เสพมากที่สุด ในขณะที่ผลกระทบในฐานะผู้เสพยาเสพติดในกลุ่มแรงงานระดับล่างและผู้ที่ไม่มียานทำคดีอาญารวมไตรมาสสี่ของปี 2553 เพิ่มขึ้นจากการจับกุมคดีอาชญากรรมซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดมีจำนวน 77,839 คดีเพิ่มขึ้นจากไตรมาสสามร้อยละ 7.2 และเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2552 ร้อยละ 36.8 ตามลำดับ และเมื่อรวมรายปีคดีอาชญากรรมในปี 2553 เพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 8 ปี คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 14,370 คดีลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและไตรมาสเดียวกันของปี 2551 ร้อยละ 7 และ 14.9 ตามลำดับ สำหรับคดีชีวิตร่างกายและเพศ มีจำนวน 7,171 คดีเพิ่มขึ้นจากไตรมาสสามร้อยละ 4.4 แต่ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2551 ร้อยละ 15.9

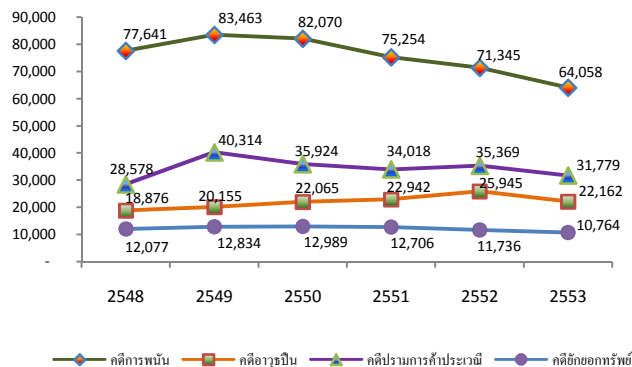
ในรอบปี 2553 การจับกุมคดีอาชญากรรมยังมีจำนวนสูงขึ้นโดยมีจำนวนถึง 266,010 คดี เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 11.6 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 56,798 คดีลดลงจากปี 2552 ร้อยละ 4.7 ซึ่งเป็นคดีลักทรัพย์ จำนวน 48,790 คดี คิดเป็นร้อยละ 85.9 สำหรับคดีชีวิตร่างกายและเพศ มีจำนวน 29,253 คดี ลดลงร้อยละ 11.2 และเป็นคดีทำร้ายร่างกายถึง 16,066 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 54.9 ในรายกลุ่มคนพบว่า ผู้ใช้แรงงานวัย 20-24 ปี กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด และผู้มีอาชีพรับจ้าง 40,512 คน เข้ารับการบำบัดมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มคนว่างงาน 22,717 คน มีเด็กและเยาวชนที่อายุ ระหว่าง 10-14 ปี โดนจับกุมเหตุกระทำความผิด และเด็กนักเรียนนักศึกษาที่มีจำนวนถึง 9,368 คนที่ต้องเข้ารับการบำบัดรักษา

จากสถิติผู้ที่เข้ารับการบำบัดน่าจะอนุมานได้ว่ากลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดในฐานะผู้เสพยาจะเป็นกลุ่มแรงงานระดับล่าง กลุ่มที่ไม่มียานทำซึ่งกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากนี้ พบว่า ในช่วงที่เศรษฐกิจมีปัญหาการทำมาหากินยากลำบากขึ้นในช่วงปี 2551-2552 จำนวนผู้บำบัดเพิ่มขึ้นมากและต่อเนื่องถึงในปี 2553

รัฐบาลได้ปฏิบัติการยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันระยะที่สาม ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรม โดยการปราบปราม ทั้งการ

แผนภูมิ 12 คดีอาญา 4 ประเภทที่ต้องเฝ้าระวัง ปี 2548-2553

จำนวนคดี

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ วันที่ 17 มกราคม 2554

ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันระยะที่สาม

ปัญหาอาชญากรรม เป็นปัญหาที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และได้มีการประกาศยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันเป็นยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง นับปัจจุบันได้ก้าวสู่ ระยะที่ 3 โดยกำหนดให้ขับเคลื่อนใน 4 กลไกที่มีบทบาทสำคัญในปฏิบัติการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

กลไกที่ 1 กลไกจังหวัด ได้แก่ ศูนย์ต่อสู้เอาชนะยาเสพติดจังหวัด ให้ทุกจังหวัดกำหนดเป้าหมายปฏิบัติการเร่งรัด 3 เดือน เน้นเป้าหมายที่แสดงถึงจุดที่เป็นปัญหาสำคัญ หรือ Critical Points ของจังหวัดใช้การปราบปรามเป็นมาตรการนำ ที่มุ่งตัดวงจรการค้า หรือ supply ยาเสพติดโดยตรง มีมาตรการลดจำนวนผู้เสพ สร้างความพร้อมให้กับระบบบังคับบัญชา จัดทำการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ โดยวิเคราะห์ ค้นหากลุ่มเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง และกำหนดกิจกรรมการป้องกันได้อย่างตรงเป้า สร้างความเข้มแข็งให้กับทุกรั้วป้องกันในทุกพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสร้างกลไกเฝ้าระวัง มิให้ปัญหาอาชญากรรมหวนกลับขึ้นอีก

กลไกที่ 2 กลไกที่จัดตั้งขึ้นพิเศษ รองรับการแก้ไขปัญหาทุกพื้นที่ แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พื้นที่จังหวัดชายแดน โดยจัดตั้ง ศูนย์อำนวยการประสานงานสกัดกั้นยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ โดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพิ่มระดับการบูรณาการในทุกมาตรการในพื้นที่ 500 หมู่บ้านเป้าหมาย สำหรับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ กทม. ให้มีโครงสร้างการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ กทม.เป็นการเฉพาะ สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างอำนาจในพื้นที่ กำหนดยุทธการปราบปรามร่วมกันในพื้นที่ ลดระดับปัญหา สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนมากขึ้น

กลไกที่ 3 กลไกนอกเหนือจังหวัดที่ปฏิบัติการเฉพาะ การเร่งรัดปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับสำคัญ เครือข่ายการค้าที่เชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติ เครือข่ายการค้าที่เชื่อมโยงกับชนกลุ่มน้อย เครือข่ายการค้าที่เชื่อมโยงกับเรือนจำ ฯลฯ ทำหน้าที่บูรณาการกำลัง การปฏิบัติงานข่าวและปฏิบัติการปราบปรามให้เกิดประสิทธิภาพ

กลไกที่ 4 กลไกกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม รายงาน กำหนดการรายงาน โดยผ่านระบบอินเตอร์เน็ต ให้เกิดความรวดเร็ว ทันสมัย และสามารถเป็นเครื่องมือให้กับฝ่ายนโยบายในการกำกับ ติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ

ระดมกำลังเข้าจับกุม ปิดล้อม กวาดล้างสถานที่ต่างๆ พื้นที่เสี่ยง 4 จุด ครอบคลุมทั่วประเทศ ได้แก่ พื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรุงเทพฯ และพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4,175 อำเภอทั่วประเทศ ซึ่งทำให้สถิติการจับกุมยาเสพติดในไตรมาสสี่ 2553 มีจำนวนสูงขึ้น และคาดว่าจะยังสูงขึ้นในไตรมาสแรกปี 2554 นี้

คดีอาญา 4 ประเภทที่ต้องเฝ้าระวัง

คดีอาญาประเภทอื่นที่มีแนวโน้มการจับกุมที่ค่อนข้างทรงตัวในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาที่ต้องเฝ้าระวังและติดตามจำเป็นต้องมีการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจังเนื่องจากส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของเด็กและเยาวชนค่อนข้างมาก รวมทั้งผลกระทบต่อค่านิยมไทยที่กำลังเสื่อมถอย ได้แก่ ในปี 2553 คดีการพนันมีจำนวน 64,058 คดี ซึ่งสูงขึ้นร้อยละ 15 คดีการค้าประเวณี 31,779 คดี ลดลงร้อยละ 11.2 คดีลักขโมยทรัพย์ 10,764 คดี ลดลงร้อยละ 9 และคดีอาวุธปืนจำนวน 22,162 คดี ลดลงร้อยละ 17 จากปี 2552 แต่มีแนวโน้มการจับกุมที่ค่อนข้างทรงตัว ซึ่งการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเฝ้าระวังและป้องกันจะมีความสำคัญมากขึ้น

เมาแล้วขับยังสร้างความสูญเสียและเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุการจราจรทางบกอย่างต่อเนื่อง

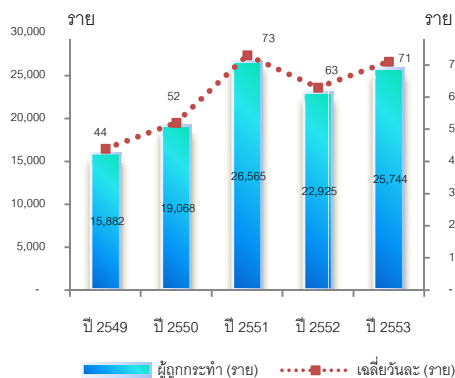
เมาแล้วขับยังเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุการจราจรทางบก ในขณะที่การบังคับใช้กฎหมายยังอ่อนแอ การเกิดอุบัติเหตุการจราจรในช่วงปีใหม่ 2554 เกิดอุบัติเหตุ 3,497 ครั้ง ลดลงจากปี 2553 ร้อยละ 1.1 มีผู้บาดเจ็บ 3,750 คน ลดลงร้อยละ 2 และมีผู้เสียชีวิต 358 รายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.2 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากเมาสุราร้อยละ 41.24 รองลงมาเกิดจากการขับเร็วเกินกำหนดร้อยละ 20.4 ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุเป็นรถจักรยานยนต์สูงสุดร้อยละ 83.2 ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สวมหมวกนิรภัยร้อยละ 27.5 ช่วงเวลาเกิดอุบัติเหตุสูงสุด ระหว่างเวลา 00.01-04.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ปริมาณการเดินทางเพิ่มขึ้น ประกอบกับการมีแสงสว่างและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อน/หรือระหว่างการขับขี่ยานพาหนะ ที่มีผลกระทบให้ผู้ขับขี่เพิ่มพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความรุนแรง ทำให้ลดความสามารถในการควบคุมยานพาหนะ และปัญหาจากพฤติกรรมเมาโดยเฉพาะในกลุ่มที่ดื่มหนักและต่อเนื่อง อันเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุการจราจรทางบก ขณะที่กฎหมายเรื่อง

ตาราง 12 จำนวนครั้งการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนนในช่วงเทศกาล พ.ศ. 2547-2554

พ.ศ.	จำนวนการเกิดอุบัติเหตุ ในช่วงเทศกาล (ครั้ง)		อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	
	สงกรานต์	ปีใหม่	สงกรานต์	ปีใหม่
2546-47	32,533	19,562		
2547-48	25,533	6,842	-21.5	-65.0
2548-49	12,074	4,164	-52.7	-39.1
2549-50	5,327	4,456	-55.9	7.0
2550-51	4,274	4,475	-19.8	0.4
2551-52	4,243	3,824	-0.7	-14.5
2552-53	3,977	3,534	-6.3	-7.6
2553-54	3,516	3,497	-13.1	-1.0

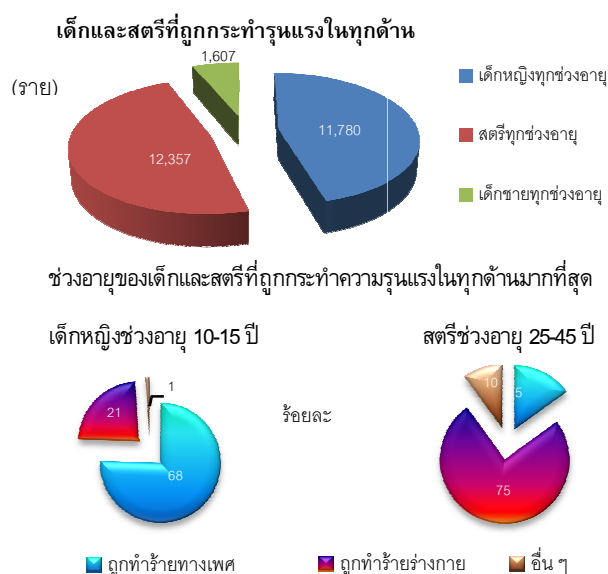
ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

แผนภูมิ 13 จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในทุกด้าน ปี 2549-2553

ที่มา : ศูนย์พึ่งได้

แผนภูมิ 14 จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง ปี 2553

ที่มา : ศูนย์พึ่งได้

การข่มขืนที่ครอบคลุมเฉพาะผู้ข่มขืนที่มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ แต่หากผู้ข่มขืนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและผู้ข่มขืนหน้าใหม่ที่ขาดประสบการณ์ในการข่มขืนและวุฒิภาวะในการตัดสินใจเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะมีพฤติกรรมและความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น

การกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีเพิ่มขึ้น

ปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีมีมากขึ้น จากข้อมูลของศูนย์พึ่งได้พบว่า ในปี 2553 มีเด็กและสตรีถูกกระทำความรุนแรงในทุกด้านมาขอรับความช่วยเหลือ จำนวน 25,744 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 11 โดยเป็นเด็กร้อยละ 52 เป็นสตรีร้อยละ 48 ในจำนวนเด็กพบว่าเป็นเด็กหญิงวัย 10-15 ปี ถูกกระทำความรุนแรงมากที่สุดถึงร้อยละ 47 และถูกกระทำความรุนแรงทางเพศมากที่สุด ส่วนใหญ่ผู้ที่กระทำกับเด็กคือ แฟนและเพื่อน ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ สื่อลามก ความใกล้ชิดและโอกาสเอื้ออำนวย เป็นต้น สถานที่เกิดเหตุเป็นบ้านของผู้กระทำและบ้านที่เด็กอยู่อาศัย นอกจากนี้ ยังพบว่าอายุของเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ มีอายุลดลงตามลำดับ โดยอายุน้อยสุด 7 เดือนที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศและผู้กระทำเป็นเด็กชายอายุ 15 ปี ในกลุ่มของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 25-45 ปีถึงร้อยละ 74 ที่เป็นกระทำความรุนแรงจากคู่สมรสมากที่สุดถึงร้อยละ 46 สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการนอกใจ หึงหวง ทะเลาะวิวาท และเป็นทำร้ายร่างกายมากที่สุด

ปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีสะท้อนสภาพสังคมที่เสื่อมถอยลง ทั้งความรุนแรงในครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน และสถานการณ์ในสังคมทั่วไป ทั้งในลักษณะของการค้ามนุษย์ ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน กระทำชำเรา/คุกคามทางเพศ บังคับค้าประเวณี ปัจจัยกระตุ้นให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดจากการเมาสุรา และติดสารเสพติด การนอกใจ หึงหวง ทะเลาะวิวาท ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งหญิงและชายในรูปแบบแตกต่างกันทั้งด้านสุขภาพกายและจิตใจ รวมทั้งค่าใช้จ่ายการรักษาในอนาคต

สำหรับการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นองค์รวมและเป็นรูปธรรม การยุติปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี รัฐบาลไทยถือว่าเป็นวาระแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์ "ร่วมเป็นหนึ่งเพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง" (UniTe to End Violence Against Women Campaign) ที่กำหนดให้ปี 2558 เป็นปีแห่งความสำเร็จ ซึ่งเป็นไปตาม

การกระทำทารุณแรงต่อเด็ก

เด็กถูกทำร้ายในหลายรูปแบบ 1) ทางร่างกาย โดยเฉพาะจากคนใกล้ชิดเด็ก เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง พี่เลี้ยงเด็ก จะพบรอยช้ำเขียวบริเวณส่วนต่างๆ ทั้งแผ่นหลัง หน้าท้อง ต้นขา 2) ทางจิตใจ การบาดเจ็บแต่ละครั้งเป็นหนึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตใจ เด็กจะฝังใจกับเหตุการณ์เหล่านั้น ส่งผลถึงพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าปกติ 3) การล่วงละเมิดทางเพศในลักษณะต่างๆ จากคนในครอบครัวหรือจากคนรู้จักใกล้ชิด ทำให้เด็กมีทัศนคติทางเพศในทางลบ หรือเกิดปมทางเพศ และ 4) การปล่อยปละละเลย/เพิกเฉย ถือว่าเป็นการทำร้ายเด็กทางหนึ่ง เพราะเด็กต้องได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

จากการศึกษาเด็กที่กระทำความผิดในสถานพินิจ กว่าร้อยละ 90 ของเด็กที่อยู่ในสถานพินิจ มาจากครอบครัวที่มีประวัติถูกทำร้ายในทุกรูปแบบ พร้อมกับคดีอุกฉกรรจ์ที่เพิ่มขึ้น และวัยของเด็กทั้งที่เป็นผู้กระทำผิดและเป็นผู้ถูกกระทำลดลงตามลำดับ สาเหตุที่เด็กกระทำความผิดทางเพศมีหลากหลาย ทั้งเด็กมีปัญหาครอบครัวต้องการที่ระบายปัญหา เช่น เด็กบางคนถูกแม่ทิ้งไปต้องอยู่กับพ่อคนเดียว รู้สึกโกรธแค้น จึงแสดงออกด้วยการคุกคามผู้หญิงซึ่งเป็นเพศแม่ของตนเอง หรือเกิดจากการดูสื่อลามกอนาจารและอยากเลียนแบบหรือดูแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศและไม่รู้จะหาทางออกอย่างไรจึงไปล่วงละเมิดทางเพศผู้อื่น

ดังนั้น การป้องกันไม่ให้เด็กกลายเป็นผู้กระทำความผิด ได้แก่ 1) พ่อ/แม่/ผู้ปกครองต้องให้ความรักและความเข้าใจกับบุตรหลาน แม้ในครอบครัวจะมีปัญหาอย่างไร พวกเขาต้องรู้สึกว่าได้เป็นคนที่ดีหรือมีปัญหามาก 2) สอนให้เข้าใจในเรื่องเพศศึกษา เช่น อารมณ์และความรู้สึกทางเพศ เรื่องของโรคที่มาจากเพศสัมพันธ์ที่ขาดความเข้าใจและการป้องกัน และ 3) สอนให้เคารพและให้เกียรติผู้อื่น หากเป็นเด็กผู้ชายต้องสอนให้เคารพและให้เกียรติผู้หญิงซึ่งเป็นเพศแม่

มาตรฐานสากลที่ในปัจจุบันมีกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการขจัดความรุนแรงในระดับสากล ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ให้อำนาจ 25 พฤศจิกายนของทุกปีเป็นวันที่ยุติความรุนแรงต่อสตรีสากล และโครงการ Say No to violence Against Women ของกองทุนการพัฒนาเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติในการต่อต้านความรุนแรงต่อผู้หญิง (UNIFEM) เป็นต้น

นอกจากนี้ ในประเทศไทยนั้นหน่วยงานรัฐบาล 10 องค์กรได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินการยุติความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นหน่วยงานปฏิบัติทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการเพิ่มความเข้มข้นการเฝ้าระวังในความดูแลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและศูนย์พึ่งได้ในกลุ่มเสี่ยงให้มากขึ้น เช่น กลุ่มเด็กหญิงที่มีไอคิวต่ำ ผู้พิการ ครอบครัวผู้ที่มีติดยาเสพติด สุรา พ่อแม่เป็นโรคจิต ครอบครัวยุติแตกแยก และขยายบริการให้ครอบคลุมครบทุกโรงพยาบาลในชุมชนภายในปี 2554 และขยายบริการไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการบริการให้ความช่วยเหลือเด็กและสตรี กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมการจัดกิจกรรมหรือให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับบทเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในแต่ละระดับชั้น ในส่วนของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมงานกัน โดยตั้งเป้าขจัดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวให้หมดไป ในอีก 10 ปีข้างหน้า ซึ่งสิ่งสำคัญที่รัฐควรเร่งปฏิรูปควบคู่กันไปคือ การปรับปรุงการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพและมีความละเอียดอ่อน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และความแตกต่างระหว่างชายหญิง

คุณแม่ไว้อาลัย: ปัญหาเร่งด่วนที่ต้องเฝ้าระวังใกล้ชิด

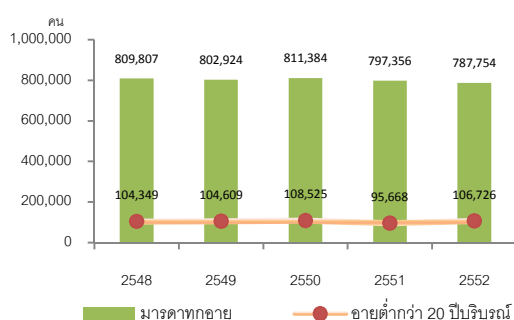
สถานการณ์การตั้งครรภ์ของหญิงไทยอายุต่ำกว่า 20 ปี เพิ่มขึ้นตามลำดับ จากรายงานเฉพาะกิจโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว แสดงว่า อัตราแม่ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี คลอดบุตรในปี 2553 ร้อยละ 18.6 ของจำนวนมารดาที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ที่มาคลอดบุตรในโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว เพิ่มขึ้นจากปี

ตาราง 13 แสดงการคลอดบุตรของวัยรุ่นอายุน้อยกว่า 20 ปี พ.ศ. 2552-2553

พ.ศ.	อัตราแม่ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี คลอดบุตร (ร้อยละ)											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2552	16.07	16.23	16.02	16.18	16.69	17.46	17.66	18.17	19.09	19.11	18.72	19.23
2553	18.14	18.35	17.69	17.53	18.29	19.00	17.95	18.67	18.65	18.51	20.02	20.27

ที่มา : โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว

แผนภูมิ 15 แสดงการคลอดบุตรของวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ตาราง 14 แสดงการคลอดบุตรของวัยรุ่นทั่วประเทศ จำแนกรายอายุ พ.ศ.2548-2552

พ.ศ.	อายุมารดา (ปี)											รวม (คน)
	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
2548	3	13	26	117	494	2,286	7,823	17,263	25,799	31,873	18,648	104,345
2549	3	16	27	83	515	2,266	8,010	17,646	26,771	31,119	18,147	104,603
2550	0	15	27	88	464	2,459	8,313	18,811	28,093	32,610	17,644	108,524
2551	1	8	22	77	441	2,497	8,342	18,962	28,439	30,462	6,416	95,667
2552	2	8	15	75	481	2,718	8,999	19,402	28,868	33,203	12,955	106,726
รวม	9	60	117	440	2,395	12,226	41,487	92,084	137,970	159,267	73,810	519,865

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ตาราง 15 ผลการสำรวจการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในกลุ่มวัยรุ่น

หน่วยงาน	ผลการสำรวจ
มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง “การละเมิดสิทธิ การเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น หญิง”	วัยรุ่นหญิงอายุ 13-22 ปี ร้อยละ 84 ตั้งครรภ์ไม่พร้อม หญิงอายุ 19-22 ปี เคยตั้งครรภ์ร้อยละ 25 รองลงมา เป็นกลุ่มอายุระหว่าง 13-15 ปี ร้อยละ 23 และวัยรุ่น บางคนใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากกว่า 30 ครั้ง
ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา เรื่อง “การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในกลุ่ม วัยรุ่นต่ำกว่า 20 ปี”	การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยรุ่น 15-19 ปี ดื่ม เพิ่มขึ้นร้อยละ 70 และในกลุ่มเยาวชนที่ดื่มสุรามีโอกาส ตั้งครรภ์และทำให้ผู้อื่นตั้งครรภ์เพิ่มขึ้น 2.92 เท่า มี โอกาสถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น 2.05 เท่า เมื่อใช้ หลักการคำนวณทางระบาดวิทยาแล้วในแม่วัยรุ่นหากไม่ ดื่มแอลกอฮอล์จะลดโอกาสในการทำแท้งได้ปีละ ร้อยละ 31.5 และหากวัยรุ่นชายไม่ดื่มด้วยจะลดการทำแท้งได้ ปีละ ร้อยละ 43.4
มหาวิทยาลัยรังสิต “โครงการสำรวจสภาพ ปัญหาเพื่อพัฒนาระบบ การช่วยเหลือแม่วัย เยาว์”	แม่วัยเยาว์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นร้อยละ 37.9 ประถมศึกษาร้อยละ 11.8 และ ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 3.4 ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.6 ไม่ มีรายได้เลี้ยงชีพ ร้อยละ 40 พ่อบุตรไม่รับผิดชอบ ร้อยละ 38 ใช้ชีวิตร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงาน ร้อยละ 14 แยกกับสามี ร้อยละ 12.4 พัวพันกับการเสพยาเสพติด โดยมีครอบครัวที่พัวพันกับยาเสพติดร้อยละ 66.2 และ คนรอบข้างกระทำการค้าประเวณี ร้อยละ 27.3 นอกจากนี้ ร้อยละ 18.6 มีความคิดฆ่าตัวตาย ร้อยละ 16.8 มีพฤติกรรมมุ่งหวังให้เกิดการตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาระดับ ปวช. ร้อยละ 24.2 ตรงข้าม กับกลุ่มไม่มีการศึกษาไม่เคยคิดทำแท้ง

2552 ที่มีแม่วัยรุ่นน้อยกว่า 20 ปี คลอดบุตร ร้อยละ 17.6 และจากข้อมูลสถานะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย กรมการปกครอง พบว่าในปี 2552 มีแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี คลอดบุตรจำนวน 106,726 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ของจำนวนมารดาทุกช่วงอายุ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ที่ร้อยละ 10 และหญิงอายุ 18 ปีมีแนวโน้มของการตั้งครรภ์มากที่สุด และในขณะเดียวกัน กลุ่มแม่ที่อายุน้อยกว่า 15 ปีก็เพิ่มขึ้นชัดเจนจาก 3,046 คนในปี 2551 เป็น 3,299 คนในปี 2552 สถิตินี้เป็นสถิติของการเกิดมีชีพเท่านั้น ไม่รวมการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นที่ตายจากการคลอด หรือไปทำแท้ง/ทำแท้งเอง หรือคลอดเองแล้วทิ้งทารก หรือไม่แจ้งการคลอดกับสำนักทะเบียนท้องถิ่น/สถานพยาบาล นอกจากนี้ ยังพบเด็กอายุน้อยที่สุดที่มากลอดบุตรมีอายุ 9 ปี การศึกษาพบว่ากลุ่มเด็กที่มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่เพ็ญมีประจำเดือน ในระยะเวลา 3 ปี จะสะสมก่อมะเร็งปากมดลูกกว่าร้อยละ 50 รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณรายละ 1.75 แสนบาทในการดูแลอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3-4 ปี จึงนับว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อการเฝ้าระวังอย่างเข้มข้นและจริงจัง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่วัยรุ่นตั้งครรภ์สูงขึ้น เนื่องจากค่านิยมทางเพศที่เปลี่ยนไป เด็กมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น ขาดความยับยั้ง/ขาดความรักในตัวเอง ต้องการความรัก จากการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นทั่วโลกที่เรียกว่า Global Trend ทำให้วัยรุ่นเกิดเงื่อนไขในการตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์ นำไปสู่ปัญหาความไม่พร้อมในการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น สำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กในชุมชนแออัด เด็กที่อยู่ในหอพัก ที่ทำงานในโรงงาน และเด็กเร่ร่อน จะพบว่าในบ้านพักฉุกเฉินมีแม่วัยรุ่นร้อยละ 30 ของหญิงที่มาพักส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เมื่อนักเรียนหญิงตั้งครรภ์มักออกจากโรงเรียนและไม่กลับไปเรียนอีก ทำให้เกิดผลกระทบตามมาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สภาวะอารมณ์ไม่มั่นคง มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความเครียด ภาวะซึมเศร้าหลังคลอดภายใน 4 ปี ขาดความพร้อมในการดูแลสุขภาพทั้งตนเองในระหว่างการตั้งครรภ์/หลังคลอด มีปัญหาครรภ์เป็นพิษประมาณร้อยละ 57 ส่งผลต่อปัญหาอัตราทารกแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ 2,500 กรัม สูงถึงร้อยละ 8.7 ซึ่งสูงกว่าอัตรามาตรฐานขององค์การอนามัยโลกที่ตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 7 ทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กทารกลดลง และเด็กกลุ่มนี้เมื่อเข้าสู่วัยกลางคนจะเสี่ยง

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนตั้งครรภ์ไม่พร้อม และประกาศเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน ยุทธศาสตร์ด้านการช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟู ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มผู้นำทางความคิดของเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์การจัดตั้งยวดยุและอิทธิพลจากสื่อ ยุทธศาสตร์ด้านการผลักดันนโยบาย และยุทธศาสตร์การสำรวจข้อมูล การพัฒนาระบบงาน และการติดตามผล

โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ การลดจำนวนคลอดของแม่อายุต่ำกว่า 18 ปี ลงร้อยละ 50 ภายในปี 2560 และร้อยละ 80 ของพ่อและแม่เยาว์ได้รับการพัฒนาให้มีรายได้เลี้ยงตนเองได้ บุตรของแม่เยาว์ได้รับการดูแลตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนสุขภาวะเด็กปกติ รวมทั้งมีการเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กที่เกิดจากแม่เยาว์เป็นกรณีพิเศษ ผ่านการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ อย่างเร่งด่วน ใช้งบประมาณจากกองทุนคุ้มครองเด็ก สนับสนุนกิจกรรม/โครงการ จังหวัดละ 200,000 บาท

ต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูงมากกว่าปกติ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในแง่ที่มีประชากรกลุ่มแม่เยาว์ได้รับการศึกษาน้อย กลายเป็นแรงงานค่าแรงต่ำ หรือไร้อาชีพ ขาดวุฒิภาวะและความพร้อมในการเลี้ยงบุตร อาจนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเด็ก

รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการเร่งแก้ไขปัญหานี้ โดยการประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ และเริ่มดำเนินยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนตั้งครรภ์ไม่พร้อมโดยให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหาลูก เพื่อให้เยาวชนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพต่อไปในสังคมไทย ขณะที่ภาคส่วนการพัฒนาในสังคม เช่น องค์การแพธ (PATH) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหานี้ โดยมีมาตรการป้องกันระยะสั้นเน้นการสร้างทักษะชีวิตและการสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักในสังคมลดปัญหาตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นลงร้อยละ 20 ภายในปี 2555 ภายใต้ “โครงการรณรงค์สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น” หรือ “UP TO ME” นำร่องในเขตพื้นที่การศึกษา 242 แห่ง ใน 22 จังหวัด เพื่อผลักดันให้เด็กและเยาวชนได้เข้าใจถึงวิธีการลดความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ เกิดความตระหนักหากต้องเผชิญสถานการณ์ท้องไม่พร้อมพร้อมทั้งขับเคลื่อนให้เกิดกลไกคณะกรรมการระดับชาติเพื่อสร้างต้นทุนชีวิตที่เป็นปัจจัยสร้างเชิงบวกเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ปัญหาเรื่อง “ท้อง แท้ง ทิ้ง” จะลดน้อยลงมาจากสังคมไทย

สิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามแนวพระราชดำริ การบริหารจัดการน้ำแล้ง ได้พระราชทานโครงการฝนหลวงและพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน อาทิ อ่างเก็บน้ำ ฝ่ายทดน้ำ การขุดลอกหนองบึงที่ตื้นเขินให้รองรับน้ำหลากในฤดูฝน ประตุระบายน้ำ สระเก็บน้ำ อุโมงค์ผันน้ำ เป็นต้น การบริหารจัดการน้ำท่วม ได้พระราชทานพระราชดำริและแนวทางการบริหารจัดการอันหลากหลาย อาทิ • เขื่อนเก็บกักน้ำ เช่น เขื่อนขุนด่านปราการชล จ. นครนายก เพื่อบรรเทาปัญหาวิกฤต 3 ประการ คือ น้ำท่วม น้ำแล้ง และปัญหาดินเปรี้ยว และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จ.ลพบุรี เพื่อแก้ปัญหาอุทกภัยในช่วงฤดูน้ำหลากบริเวณลุ่มน้ำป่าสักตอนล่าง และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ส่งผลกระทบต่อเมืองกรุงเทพฯและปริมณฑล • ทางผันน้ำ เช่น การผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยทางตะวันตกผันเข้าแม่น้ำท่าจีน และผันลงสู่ทุ่งบริเวณ จ.สุพรรณบุรี ก่อนระบายออกสู่ทะเล ส่วนด้านตะวันออก ผันน้ำเข้าคลองระพีพัฒน์เข้าสู่คลอง 13 จากนั้นระบายออกคลอง 14 โดยนำส่วนหนึ่งผันไปลงแม่น้ำบางปะกง อีกส่วนหนึ่งลงคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต ผ่านสู่คลองชายทะเล • การปรับปรุงสภาพลำน้ำ โดยการขุดลอกลำน้ำในบริเวณที่ตื้นเขิน ตกแต่งดินตามลาดตลิ่งที่ถูกกัดเซาะ กำจัดวัชพืชหรือทำลายสิ่งกีดขวางทางน้ำไหล เป็นต้น • การระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่ม ตัวอย่างที่สำคัญคือ โครงการแก้มลิง ซึ่งมีแนวทางการบรรเทาปัญหาน้ำท่วม โดยจัดหาพื้นที่รองรับและกักเก็บน้ำในช่วงฝนตกมีน้ำมาก และระบายออกในช่วงที่น้ำลดลงโดยการขุดลอกคลองต่างๆ เพื่อให้น้ำไหลมารวมกันแล้วนำมาเก็บไว้ในบ่อพักน้ำอันเปรียบเสมือนแก้มลิง แล้วจึงระบายน้ำลงทะเลเมื่อปริมาณน้ำทะเลลดลง • การหาความสัมพันธ์ของระดับน้ำและปริมาณน้ำปากแม่น้ำเจ้าพระยา คือ การศึกษาหาความสัมพันธ์ของน้ำทะเลหนุน และปริมาณน้ำเหนือหลากผ่านเขตกรุงเทพฯ แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปใช้สำหรับการบริหารจัดการปริมาณน้ำเหนือที่ไหลผ่านเขื่อนเจ้าพระยาและเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เป็นต้น

แก้มลิง เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับพื้นที่หน่วงน้ำ (detention area) เพื่อแก้ปัญหา น้ำท่วม มีแนวคิดจากการที่ลิงอมกล้วยไว้ในกระพุ้งแก้มไว้ได้คราวละมากๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชกระแสอธิบายว่า "ลิงโดยทั่วไปถ้าเราส่งกล้วยให้ ลิงจะรีบปอกเปลือก เอาเข้าปากเคี้ยว แล้วนำไปเก็บไว้ที่แก้มก่อน ลิงจะทำอย่างนี้จนกล้วยหมดหวีหรือเต็มกระพุ้งแก้ม จากนั้นจะค่อยๆ นำออกมาเคี้ยวและกลืนกินภายหลัง" มีการวางแผนพื้นที่แก้มลิงอย่างเป็นระบบ โดยหน่วยงานต่างๆ เช่น กทม. กรมชลประทาน เป็นต้น แก้มลิงมี 3 ขนาด จากใหญ่ กลาง เล็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อการชะลอน้ำก่อนที่จะจัดการระบายออกในเวลาต่อมา สามารถเป็นได้ทั้งพื้นที่ของรัฐและเอกชน ปัจจุบันมีพื้นที่แก้มลิงขนาดใหญ่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของกรุงเทพฯ เหนือท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยกำหนดในผังการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่เขียวลาย ไม่เหมาะกับการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีแก้มลิงเล็ก/ใหญ่กระจายอยู่ทั่ว กทม. กว่า 20 จุด
--

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน

ภัยพิบัติทั้งน้ำท่วม หรือแล้งซ้ำซากในทุกๆ ปี และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ สร้างความเสียหายต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกภาค ทำความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ภายหลังจากอุทกภัยร้ายแรงในหลายพื้นที่ ในขณะนี้ได้เริ่มกลับมา มีสภาพการณ์ภัยแล้งในรอบปีแล้ว ซึ่งรัฐได้ประกาศพื้นที่ประสบภัยแล้ง 26 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย ลำพูน พะเยา อุดรดิตถ์ ลำปาง น่าน นครสวรรค์ แพร่ สุโขทัย ตาก อุดรธานี เลย หนองคาย อุบลราชธานี มุกดาหาร หนองบัวลำภู ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สระบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ตราด จันทบุรี สระแก้ว และระยอง ราษฎรเดือดร้อน 5,543,487 คน คาดว่าพื้นที่การเกษตรจะได้รับความเสียหายรวม 714,745 ไร่ (ข้อมูลกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554) ขณะที่จากข้อมูลการศึกษาของธนาคารโลกได้ระบุถึงภาวะน้ำท่วมของไทยว่า กรุงเทพฯ จะเป็น 1 ใน 9 เมืองในทวีปเอเชียที่มีความเสี่ยงสูงที่น้ำทะเลจะเอ่อทะลักเข้าท่วมในอีก 10 ปี ข้างหน้า ผนวกกับข้อมูลทางกายภาพในปัจจุบันบ่งถึงสภาพแผ่นดินทรุดตัว ผังเมืองแออัด และความแปรปรวนของปริมาณฝนที่เพิ่มขึ้นจากภาวะโลกร้อน จะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้กรุงเทพฯ มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น หากไม่เตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาน้ำท่วมในหลายพื้นที่

การวางแผนบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาสภาวะน้ำท่วมและน้ำแล้งในระยะยาว รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพลุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วน และทุกฝ่ายต้องตระหนักและร่วมดำเนินการอย่างเข้มข้นและจริงจัง ภาครัฐได้เริ่มดำเนินการแผนการบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้ง และแผนการลงทุนพัฒนาและบริหารจัดการน้ำและการชลประทานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพด้านทรัพยากรน้ำ และการบรรเทาความรุนแรงของอุทกภัยและภัยแล้ง ซึ่งจะทำให้สามารถสร้างความมั่นใจในมาตรการการป้องกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างยั่งยืน ขณะที่เริ่มใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับรับมือกับภัยพิบัติ โดยใช้ดาวเทียมธีออส หาพื้นที่ภัยแล้งและทิศทางการไหล รวมทั้งจัดทำแผนที่ลม ฝน เพื่อสร้าง

โครงการสระเก็บน้ำพระราม 9

สระเก็บน้ำพระราม 9 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ท.คลองห้า อ.คลองหลวง-อ.ัญบุรี จ.ปทุมธานี เป็นหนึ่งในโครงการแก้มลิง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ให้สระเก็บน้ำพระราม 9 เป็นต้นแบบน้ำร่องให้โครงการแก้มลิงทั่วประเทศ ได้ศึกษาการบริหารน้ำตามรูปแบบ เมื่อถึงฤดูน้ำหลากสามารถกักเก็บน้ำและป้องกันน้ำท่วม เมื่อถึงฤดูแล้งสามารถผันน้ำส่งไปให้เกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียงได้ใช้ประกอบอาชีพ มีพื้นที่โครงการรวม 2,827 ไร่ 10 ตารางวา ซึ่งลักษณะของโครงการเป็นสระเก็บน้ำขนาดใหญ่ เนื้อที่รวม 2,580 ไร่ แยกออกเป็น 2 สระ คือสระเก็บน้ำที่ 1 พื้นที่ประมาณ 790 ไร่ ความจุประมาณ 6 ล้าน ลบ.ม. เพื่อรับน้ำจากคลองระบายน้ำรังสิต 6 ส่วนสระน้ำที่ 2 มีพื้นที่ประมาณ 1,790 ไร่ ความจุประมาณ 11.1 ล้าน ลบ.ม.รองรับน้ำจากคลองรังสิต 5

นอกจากนี้ พื้นที่โดยรอบสระเก็บน้ำยังจัดให้เป็นพื้นที่ปลูกต้นไม้และจัดตั้งสวน เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนของประชาชนทั่วไป ประโยชน์ของโครงการสระเก็บน้ำพระราม 9 นี้ สามารถช่วยเหลือน้ำท่วมพื้นที่ตอนล่างโครงการได้เป็นอย่างดี และช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ตอนล่างโครงการได้เป็นอย่างดี

แผนการบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้งและแผนการลงทุนพัฒนาและบริหารจัดการน้ำและการชลประทาน

1. แผนการบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้งระยะกลางและระยะยาว

ประกอบด้วย 6 มาตรการ ระยะเวลาดำเนินการ 9 ปี (2551-2559)

- 1) การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศป่าให้สมบูรณ์
- 2) การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 3) การพัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำและทางผันน้ำ
- 4) การจัดการด้านการใช้ที่ดินและการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ
- 5) การปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและการใช้พื้นที่รับน้ำนอง
- 6) การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนแผนการบรรเทาอุทกภัย

ความก้าวหน้าการดำเนินงาน แผนงานที่มีความก้าวหน้าในการดำเนินการมากที่สุด คือ การจัดการด้านการใช้ที่ดินและการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ เช่นการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งในเขตชุมชนเมือง การปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและการใช้พื้นที่รับน้ำนอง (โครงการแก้มลิง) ได้ศึกษาโครงการน้ำร่องใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง (แก้มลิงบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) เสร็จสิ้นแล้ว และได้ส่งมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นต้นแบบการจัดการพื้นที่รับน้ำนอง เป็นต้น

2. แผนการลงทุนพัฒนาและบริหารจัดการน้ำและการชลประทาน

ประกอบด้วย 3 แผนงานหลัก ระยะเวลาดำเนินการ 12 ปี (2552-2563)

- 1) แผนการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำ
- 2) แผนการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทาน
- 3) แผนการบรรเทาอุทกภัย

ความก้าวหน้าการดำเนินงาน แผนการพัฒนาชลประทานและการบรรเทาอุทกภัย ได้รับงบประมาณดำเนินการประมาณร้อยละ 26 ของกรอบงบประมาณที่ ครม. อนุมัติ แต่เนื่องจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2551-2552 ซึ่งต่อมาได้มีการนำโครงการพัฒนาระบบชลประทานทุกขนาด โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม บรรจุในแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง เช่น โครงการอ่างเก็บน้ำผาจุ จังหวัดอุดรธานี โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโสมง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นต้น

3. แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555

ประกอบด้วย 4 แผนงานหลัก ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (2553-2555)

- 1) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ
- 2) การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชลประทาน
- 3) การจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน
- 4) การป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

ความก้าวหน้าการดำเนินงาน ได้เริ่มดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานขนาดเล็กและขนาดกลาง และ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนระบบน้ำดื่มสะอาดให้แก่โรงเรียน ได้ดำเนินการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ (พื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ 4 โครงการ) และปรับปรุงสิ่งก่อสร้างด้านแหล่งน้ำเพื่อการถ่ายโอนให้กับ อปท. ได้ดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน และการติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยดินถล่ม เป็นต้น

แบบจำลองน้ำท่วม ภัยแล้งเพื่อใช้วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ทิศทางลมและฝน

ทั้งนี้ เห็นควรน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องการบริหารจัดการน้ำทั้งน้ำแล้งและน้ำท่วม ซึ่งมีทั้งการแก้ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัย รวมไปถึงการบำบัดน้ำเสีย โดยทรงมีแนวทางการดูแลรักษาและทำให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติ จากการสังเกต ศึกษา ทดลอง ประมวลข้อมูลสถานการณ์ด้านอุตุนิยมวิทยา น้ำท่า ระบบโทรมาตร เพื่อนำมาบริหารจัดการ รวมทั้งเสริมศักยภาพตามหลักธรรมชาติ เช่น คลองระบายน้ำ คลองลัด การผันน้ำ คันกันแม่น้ำ แก้มลิง รวมถึงการขุดลอก ระบายน้ำ เก็บผักตบชวาและวัชพืช โดยมีระบบบริหารจัดการน้ำร่วมกันในทุกภาคส่วน และไม่ควรละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการน้ำที่ชุมชนสืบทอดกันมา ขณะเดียวกับการหยุดยั้งการทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนฟื้นฟูดูแลธรรมชาติให้กลับมาสมดุล และระมัดระวังการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยไม่ขวางการไหลของน้ำ ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่สร้างปัญหาน้ำท่วมในปัจจุบันการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรก็เป็นสิ่งสำคัญในการปรับตัวช่วยบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การปรับเปลี่ยนระยะเวลาในการเพาะปลูก การใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม และการปรับเปลี่ยนปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ทดแทน เป็นต้น

เรื่องเด่นประจำฉบับ

เด็กปฐมวัย: ต้นทุนของการพัฒนา

สภาพเศรษฐกิจสังคมและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อปัญหาเด็กและเยาวชน ทั้งเรื่องความก้าวร้าวรุนแรง เครียดฆ่าตัวตาย ติดยา และเพศสัมพันธ์ ที่มีความรุนแรงมากขึ้น เช่น ในปี 2553 ที่ผ่านมามาตลอดทั้งปีในประเทศไทยเผชิญกับปัญหาเด็กและเยาวชนในทุกด้าน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีมาตรการต่างๆ ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าของปัญหาที่สำคัญที่มักจะถูกมองข้ามคือ การพัฒนาที่จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย ผลการศึกษาทั้งในและต่างประเทศต่างก็ยืนยันว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานของการพัฒนาเด็กทั้งเรื่องสติปัญญา การเรียนรู้ในการควบคุมอารมณ์ การรู้ถูกผิด เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ในปี 2553 ที่ผ่านมารัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวมากขึ้น จึงได้กำหนดการจัดสวัสดิการในกลุ่มแม่และเด็กปฐมวัยใน “แผนปฏิรูปประเทศไทย: เพื่ออนาคตคนไทยที่เท่าเทียมและเป็นธรรม” ให้มีการเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสมซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและอารมณ์ของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและศักยภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่แข่งขันและโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น

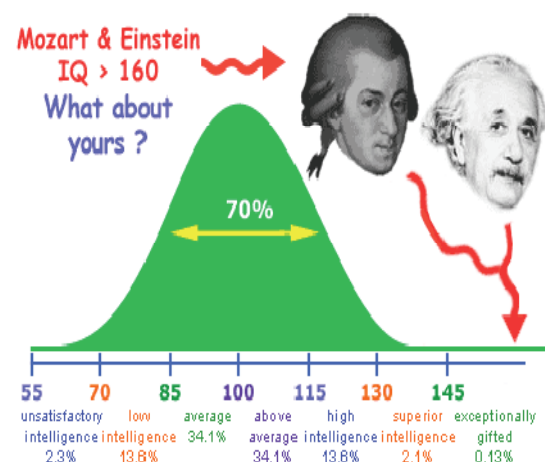
เด็กปฐมวัย: เวลาทองของการพัฒนาเด็ก

ในช่วงแรกเกิดถึง 5 ปีแรก เป็นเวลาสำคัญที่จะพัฒนาสมองเด็กได้อย่างดี ช่วงนี้จึงเป็นช่วงวัยที่เรียกว่า “หน้าต่างของโอกาสในการเรียนรู้” ที่พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูและครูสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาได้ดีโดยเฉพาะเด็กในช่วง 3 ปีแรกจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาและการเติบโตของสมองที่เร็วมาก ซึ่งหากวัดขนาดของศีรษะเด็กแรกเกิดและผู้ใหญ่จะมีขนาดต่างกันประมาณ 20 เซนติเมตร โดยเด็กในช่วง 3 ปีแรกจะขยายขึ้น 15 เซนติเมตร เซลล์ประสาทจะเชื่อมโยงต่อกันและแบ่งหน้าที่ เพื่อเตรียมสำหรับรับรู้การทำงาน ในขณะเดียวกันการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในวัย 3-5 ปี ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความถูกผิดและการเรียนรู้ในการควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเอง ควบคุมความโกรธ และควบคุมความอยากและรู้จักรอคอย ในทางตรงกันข้าม หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้อง เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้วโอกาสทองของการพัฒนาก็จะไม่หวนกลับมา การเจริญเติบโตในช่วงนี้จึงมีความสำคัญและส่งผลต่อความสามารถและพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาและอารมณ์ไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้ หากเด็กมีระดับไอคิวและอีคิวสูงก็จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพด้านอื่นๆ ต่อไป เช่น ความฉลาดในการสร้างสรรค์ (Creative Quotient) ความฉลาดในการแก้ปัญหา (Adversity Quotient) ความฉลาดทางศีลธรรม (Moral Quotient) ฯลฯ

ตาราง 16 พัฒนาการทำงานของสมองในช่วงวัยต่างๆ

	วัยทารก 0-2 ปี	ปฐมวัย 3-5 ปี	วัยเรียน 6-12 ปี	วัยรุ่น / เยาวชน 13-20/25 ปี
ปัญญาภายนอก (ความรู้ ความสามารถ)	การใช้ กล้ามเนื้อใหญ่ ประสาทรับรู้ พื้นฐาน	การใช้กล้ามเนื้อ เล็ก ภาษา จินตนาการ	คณิตศาสตร์ การใช้เหตุผล ดนตรีและศิลปะ	ทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และ ทักษะทางสังคม
ปัญญาภายใน (คุณลักษณะ)	ความผูกพัน และไว้วางใจ	การควบคุม อารมณ์ การรู้ถูกผิด	ประหยัด มีวินัย ใฝ่รู้	อัตลักษณ์ทาง เพศ อัตลักษณ์ ทางสังคม

ที่มา : ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. www.bbl.org

ที่มา : www.wealth-society.com

เด็กไทย: พัฒนาการไอคิวและอีคิวลดลง

IQ หรือ Intelligence Quotient หมายถึง ความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา การคิด การใช้เหตุผล การคำนวณและการเชื่อมโยง การวัดไอคิวสามารถวัดออกมาเป็นค่าสัดส่วนตัวเลขที่แน่นอนได้ ผลการสำรวจระดับเชาวน์ปัญญาและพัฒนาการของเด็กไทยที่ผ่านมาชี้ในทิศทางเดียวกันว่า มีพัฒนาการด้านสติปัญญาช้าและระดับเชาวน์ปัญญาค่อนข้างต่ำ

ตาราง 17 การสำรวจ IQ ของเด็กไทยที่ผ่านมา

กลุ่มผู้สำรวจ	ปี	ช่วงอายุ	เครื่องมือ	ค่าเฉลี่ย
สวรส. (สธ)	2539	6-12 ปี	TON-II	91.9
ลัดดา เหมาะสุวรรณ	2544	6-12 ปี	TON-III	88.1
กรมสุขภาพจิต	2550	3-11 ปี	เชาวน์เล็ก	103.09
สวรส. (สธ)	2552	6-12 ปี	TON-III	91.4
ลัดดา เหมาะสุวรรณ	2544	12-35 เดือน	Capute Scales	102.5
ลัดดา เหมาะสุวรรณ	2544	36-71 เดือน	วาดรูปคน	113.6
ลัดดา เหมาะสุวรรณ	2544	36-71 เดือน	วาดรูปเรขาคณิต	94.7

ตาราง 18 IQ ของเด็กไทยทั่วประเทศจำแนกตามภาค

ภาค/จังหวัด	2539 – 2540	2551 -2552
กรุงเทพ	96.5	97.2
กลาง	92.3	89.9
เหนือ	87.9	88.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	89.7	93.6
ใต้ (ไม่รวม 3 จังหวัดชายแดน)	94.7	88.4
ทั้งประเทศ	91.9	91.4

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ผลสำรวจล่าสุดเด็ก 6-12 ปี ค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 91 เมื่อเทียบกับความฉลาดทางสติปัญญาระดับปานกลางที่ต้องมีค่าไอคิวระหว่าง 90-110 และมากกว่า 1 ใน 4 หรือร้อยละ 25 ต่ำกว่า 90 ส่วนเด็กไอคิวปกติ 90-109 อยู่ที่ 40% (สวรส., 2552) จำแนกตามภูมิภาค พบว่าเด็กกรุงเทพฯ จะมีระดับเชาวน์ปัญญาสูงกว่าเด็กต่างจังหวัด และเด็กที่อยู่ในเขตเทศบาลมีระดับเชาวน์ปัญญาสูงกว่าเด็กที่อยู่นอกเขตเทศบาล เนื่องจากมีโอกาสเรียนรู้มากกว่า (ลัดดา เหมาะสุวรรณ, 2544) สำหรับพัฒนาการสมวัยของเด็ก 0-5 ปี ผลสำรวจของกรมอนามัยพบมีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์ปกติร้อยละ 67 ในปี 2550 ลดลงจากร้อยละ 72 ในปี 2547 ขณะที่ผลการสำรวจของลัดดา เหมาะสุวรรณ ปี 2544 ในเด็กอายุ 12-35 เดือน มีพัฒนาการเฉลี่ย 102.5 ส่วนเด็กอายุ 36-71 เดือน มีคะแนนพัฒนาการเฉลี่ย 113.6 เมื่อใช้แบบทดสอบวาดรูปคน และเฉลี่ย 94.7 เมื่อใช้แบบทดสอบวาดรูปเรขาคณิต ทั้งนี้ คะแนนจากการวาดรูปเรขาคณิตสะท้อนถึงสติปัญญาทั่วไป (ไม่รวมสติปัญญาด้านศิลปะ) ได้ดีกว่าการวาดรูปคน การสำรวจความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต ในเด็ก 3-5 ปี อยู่ในเกณฑ์ปกติที่ 125-198 คะแนน ในปี 2550 ลดลงจากเกณฑ์ปกติที่ 139-202 คะแนน ในปี 2545 ด้านความคิด การปรับตัวต่อปัญหา และความกระตือรือร้น ผลการสำรวจในเด็ก 6-11 ปี อยู่ในเกณฑ์ปกติที่ 129-218 คะแนน ลดลงจาก 148-222 คะแนน ในช่วงเวลาเดียวกัน

พัฒนาการไอคิวและอีคิวเด็ก: ปัจจัยและตัวบ่งชี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก แบ่งเป็น ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีมาแต่กำเนิด เช่น ความข้างสังเกต การคิดไว คิดเป็นระบบ ความเข้าใจผู้อื่น ความมุ่งมั่นอดทน หรืออารมณ์ร้อนซึ่งหุนหันพลันแล่น ปัจจัยภายนอก หมายถึง สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กตั้งแต่การเลี้ยงดูของพ่อแม่และทุกสิ่งทุกอย่างที่ล้อมรอบตัวเด็ก เช่น สุขภาพของพ่อแม่ตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์จนถึงการคลอด ได้แก่ พันธุกรรมของโรคที่เกิดจากความผิดปกติของโครโมโซม แม่ที่สูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ ขาดสารอาหารขณะตั้งครรภ์ ตลอดจนการคลอดที่ไม่ราบรื่น เช่น เด็กคลอดก่อนกำหนด ภาวะแทรกซ้อนช่วงหลังคลอด และสภาพแวดล้อมในการเลี้ยงดู ได้แก่ ภาวะโภชนาการที่ไม่เหมาะสม เช่น เด็กไม่ได้

EQ หรือ Emotional Quotient หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข สามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ควบคุมอารมณ์และยับยั้งชั่งใจตนเอง รวมถึงแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักกฎเกณฑ์และรอยยิ้ม มีระเบียบวินัย มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส มองโลกแง่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสถานการณ์ได้ดี

รับอาหารครบถ้วน กินอาหารไม่ครบ 5 หมู่ การขาดความรักความอบอุ่น รวมถึงการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญา และอารมณ์อย่างเหมาะสม การพัฒนาที่ผ่านมามีพบว่า สุขภาวะของแม่และเด็ก ตลอดจนการเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมต่างๆ ยังเสี่ยงต่อพัฒนาการของเด็ก

สุขภาวะแม่และเด็ก

พบว่า คนยังขาดความรู้เรื่องอนามัยเจริญพันธุ์และไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผนครอบครัวซึ่งมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ การคัดกรองโรคทางพันธุกรรม/ตรวจร่างกายก่อนแต่งงานและตั้งครรภ์ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาวะของเด็ก ทำให้ในแต่ละปีมีปัญหาการคลอดประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนครรภ์หรือ

ตาราง 19 สุขภาวะของแม่และเด็ก

สุขภาวะแม่และเด็ก	ร้อยละ	แหล่งข้อมูล
ร้อยละหญิงมีครรภ์ที่ไม่ได้รับการดูแลระหว่างตั้งครรภ์ (2550)	9.1	MICS
ร้อยละหญิงมีครรภ์ขาดสารไอโอดีน (2552)	59	กรมอนามัย
ร้อยละของหญิงมีครรภ์ที่ได้รับการตรวจคัดกรองโลหิตจางธาลัสซีเมีย (2552)	8	สวรส.
ร้อยละของเด็กแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2,500 กรัม	9.2	MICS
ร้อยละเด็ก 12-23 เดือนได้รับวัคซีนครบทุกประเภท (2550)	83.3	MICS
ร้อยละของเด็กได้กินนมแม่อย่างเดียวนในช่วง 3 เดือนแรก (2552)	31.1	สวรส.
ร้อยละของภาวะเตี้ยและค่อนข้างเตี้ยของเด็ก 1-5 ปี (2552)	14.3	สวรส.
ร้อยละการขาดสารไอโอดีนในเด็ก 1-14 ปี (2552)	34.8	สวรส.
ร้อยละของเด็ก 2-5 ปีกินนมกรูบรอบทุกวันและเกือบทุกวัน (2552)	49.2	สวรส.
อัตราการเข้าเรียนของเด็กก่อนประถมศึกษาต่อประชากร (2552)	74	กระทรวงศึกษาธิการ
ร้อยละของเด็ก 2-5 ปี ดื่มนมหวานทุกวัน	26.2	สวรส.

หมายเหตุ : 1. MICS (The Multiple Indicators Cluster Survey)
2. สวรส. (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข)

80,000 ราย มีแม่ไม่ได้รับการดูแลระหว่างตั้งครรภ์ร้อยละ 9.1 หญิงมีครรภ์ขาดสารไอโอดีนถึงร้อยละ 59 และมีการตรวจโลหิตจางธาลัสซีเมียร้อยละ 8 ของหญิงฝากครรภ์โดยรวมผลการตรวจพบการเป็นพาหะร้อยละ 12.5 เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ประมาณร้อยละ 10 ขณะที่เด็ก 12-23 เดือน ได้รับวัคซีนครบทุกประเภทเพียงร้อยละ 83.3 และไม่เคยได้รับวัคซีนเลยร้อยละ 1.3 ภาวะโภชนาการเด็ก 1-14 ปี มีภาวะขาดสารไอโอดีนร้อยละ 34.8 ขณะที่เด็ก 1-5 ปี ร้อยละ 8.4 อยู่ในกลุ่มผอมและค่อนข้างผอม อยู่ในกลุ่มท้วมถึงอ้วนร้อยละ 12 มีความชุกของภาวะเตี้ยและค่อนข้างเตี้ยสูงสุดคือร้อยละ 14.3 ทั้งนี้ ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะส่วนสูงตามอายุกับระดับสติปัญญาของเด็ก พบว่า เด็กเตี้ยและค่อนข้างเตี้ยมีค่าเฉลี่ยระดับพัฒนาการ/เชาวน์ปัญญาน้อยกว่ากลุ่มที่สูงตามเกณฑ์ (ลัดดาเหมาะสมสุวรรณ, อ้างแล้ว) ด้านอารมณ์การลดต่ำลงของอิคิวส่งผลกระทบถึงปัญหาความรุนแรง ความเครียดฆ่าตัวตาย ดิตยา ดิตเกม และเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยกรมสุขภาพจิตได้ติดตามสถานการณ์ความเข้มแข็งด้านจิตใจของเด็ก โดยการใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนคัดกรองเด็กกลุ่มเสี่ยง และให้การดูแลช่วยเหลือ พบว่า เด็กเข้าร่วมโครงการ 1,732 คน พบ 4 ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจของเด็ก คือ ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนร้อยละ 73.9 พฤติกรรมก้าวร้าวร้อยละ 29.6 ปัญหาสมาธิสั้นและอยู่นิ่งร้อยละ 27.8 และปัญหาด้านอารมณ์ร้อยละ 13.9

การเลี้ยงดูเด็ก

ผู้เลี้ยงดูหลักของเด็ก คือ แม่ รองลงมาคือ ปู่ย่าตายาย ผลการสำรวจและการศึกษาหลายชิ้นพบว่า เด็กจำนวนมากไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เนื่องจากการเสียชีวิต หย่าร้างและย้ายถิ่นไปทำงาน รวมทั้งความจำเป็นในการประกอบอาชีพทำให้เด็กปฐมวัย 1 ใน 5 ถูกเลี้ยงดูโดยยาย เป็นผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 3 เดือนแรกมีเพียงร้อยละ 31.1 และลดเหลือร้อยละ 7.1 ในช่วงอายุ 6 เดือนแรก นอกจากนี้ การที่พ่อแม่ย้ายถิ่นไปทำงานส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อบุตรที่อยู่ต้นทางโดยมีพัฒนาการด้านสติปัญญาล่าช้ากว่าบุตรของพ่อแม่ที่ไม่ย้ายถิ่น ซึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นปู่ย่าตายาย จากการได้รับเงินส่งกลับจากผู้ย้ายถิ่นอย่างไม่สม่ำเสมอ หรือได้รับเพียงจำนวนน้อยประกอบกับปู่ย่าตายายไม่สามารถทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ (สุขภาพคนไทย, 2551) สำหรับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กเน้นการเลี้ยงดูด้านกายเป็นหลัก โดยเฉพาะในเขตชนบทและผู้เลี้ยงดูที่เป็นยายย ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการมีน้อย เน้นเปิดทีวีให้ดูมากกว่าเล่านิทานหรือส่งเสริมการอ่าน โดยเด็กปฐมวัยใช้เวลาดูโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ 1.9 ชั่วโมง ขณะที่เด็กวัยเรียนดูโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ 2.8 ชั่วโมง รวมถึงการละเลยทำให้เด็กมีพฤติกรรมกิริยาที่ไม่เหมาะสมเด็ก 2-5 ปี กินนมกรูบรอบทุกวันและเกือบทุกวันร้อยละ 49.2 และกินน้ำอัดลมทุกวันและเกือบทุกวันร้อยละ 23.7 มีเด็ก 2-5 ปี เพียงร้อยละ 26.2 ดื่มนมหวานทุกวัน

การคุ้มครองทางสังคม: ลดปัจจัยเสี่ยง

รัฐได้จัดสวัสดิการสังคมเพื่อคุ้มครองแม่และเด็กให้มีสุขภาพแข็งแรงมีพัฒนาการสมวัย รวมทั้งเร่งรัดและขยายกิจกรรมภายใต้แผนปฏิรูปประเทศไทยเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงการดำรงชีวิตอย่างเป็นธรรม ได้กำหนดยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและขยายสวัสดิการสังคมในกลุ่มแม่และเด็ก โดย

 เด็ก 0-2 ปี และหญิงมีครรภ์ จัดบริการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ทั่วไปให้ได้รับแร่ธาตุและสารอาหารที่จำเป็น ได้แก่ ไอโอดีน เหล็ก และโฟเลต จัดอาหารเสริมพิเศษประเภทโปรตีนและนมให้กับหญิงตั้งครรภ์กลุ่มเสี่ยง ตรวจสุขภาพระหว่างตั้งครรภ์ การอบรม อสม. เยี่ยมบ้านพ่อแม่มีมือใหม่ และบริการให้คำปรึกษาแนะนำในการเลี้ยงลูก และส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน รวมทั้งการให้วัคซีนที่จำเป็นแก่เด็ก นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานด้านอนามัยเจริญพันธุ์และการส่งเสริมสุขภาพเพื่อลดความเสี่ยงพัฒนาสุขภาพของแม่และเด็กให้เติบโตและมีพัฒนาการสมวัย ได้แก่ โครงการคัดกรองโลหิตจางธาลัสซีเมีย การกำหนดให้เตมสารไอโอดีนในเกลือและซอสปรุงรส เตมสารไอโอดีนในน้ำดื่มในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในกลุ่ม 0-2 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญต่อการเติบโตยังขาดการอุดหนุนในเรื่องอาหารที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมองของเด็ก ทำให้พ่อแม่/ผู้ปกครองต้องรับภาระการเลี้ยงดู โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยและไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคมไม่สามารถจัดหาอาหารให้เด็กได้รับโภชนาการครบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและระดับความรู้ของลูก โดยผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า รายได้ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ทั้งนี้ ในกลุ่มแรงงานที่อยู่ในประกันสังคมได้รับเงินเลี้ยงดูบุตร 350 บาทต่อเดือน ขณะที่เด็กที่เข้าสู่ระบบโรงเรียนได้รับอุดหนุนอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) จึงยังเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างช่วงวัยและระหว่างกลุ่มที่พ่อแม่เป็นแรงงานในและนอกระบบ

 เด็ก 3-5 ปี จัดสวัสดิการด้านการศึกษา โดยจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอุดหนุนค่าเล่าเรียน (เรียนฟรี 15 ปี) พร้อมอุปกรณ์การเรียน การส่งเสริมโภชนาการของเด็กโดยอุดหนุนอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ที่เข้าสู่ระบบโรงเรียน ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประมาณ 19,000 แห่ง ครอบคลุม อบท. 7,269 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของ อบท. ทั้งหมด ครอบคลุมเด็กเล็กประมาณ 700,000 คน นอกจากนี้ เด็กอายุ 3-5 ปี ที่มาจากครอบครัวยากจนมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิเพียงร้อยละ 58.67 ในปี 2552 และเด็กก่อนประถมศึกษาที่มีอัตราเข้าเรียนต่อประชากรร้อยละ 74 บ่งชี้ว่า เด็กจำนวนหนึ่งยังขาดโอกาสในการสร้างเสริมพัฒนาการ นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการดูแลเด็ก ขาดอุปกรณ์หรือของเล่น รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการเล่นที่ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศไทย รัฐบาลได้เร่งรัดการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ

ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดูกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

- เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในเกณฑ์ต่ำจะมีพัฒนาการทางอารมณ์ต่ำกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในระดับปานกลางถึง 1.7 เท่า
- เด็กที่พ่อแม่ไม่ได้เลี้ยงดูจะมีพัฒนาการทางอารมณ์ต่ำกว่าเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงดู 1.3 เท่า
- เด็กที่เติบโตในสภาพครอบครัวที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤต คือ ความสงบสุขถูกรบกวนมีเหตุการณ์คุกคามความมั่นคง หรือประสบปัญหายุ่งยากที่แก้ไขไม่ได้ จะมีพัฒนาการทางอารมณ์ต่ำกว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีภาวะวิกฤตปานกลาง 1.3 เท่า
- เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่สัมพันธ์ภาพไม่ดี จะมีพัฒนาการทางอารมณ์ต่ำกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพสมดุล รักใคร่ปรองดอง และให้อาหารต่อกัน 1.4 เท่า

ลัดดา เหมาะสุวรรณ

กลุ่ม	การคุ้มครองทางสังคม
แม่และเด็ก	- บริการตรวจรักษาทางการแพทย์
หญิงมีครรภ์	- บริการให้วิตามินและสารอาหารที่จำเป็น ได้แก่ แคลเซียม ไอโอดีน เหล็กและโฟลิกแอซิด
	- การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกและส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่
0-2 ปี	- การให้วัคซีนที่จำเป็น (BCG)
	- ไอโอดีน
	- สิทธิของผู้อยู่ในประกันสังคม
	- เงินช่วยเหลือคลอดบุตร 13,000 บาท
	- เงินอุดหนุนเลี้ยงดูบุตร 350 บาทต่อเดือน (สูงสุด 2 คนถึงอายุ 6 ปี)
3-5 ปี	- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
	- อาหารกลางวันและอาหารเสริม(นม)
	- เงินอุดหนุนเรียนฟรี 15 ปี พร้อมอุปกรณ์การเรียน
	- สิทธิของผู้อยู่ในประกันสังคม
	- เงินอุดหนุนเลี้ยงดูบุตร 350 บาทต่อเดือน (สูงสุด 2 คนถึงอายุ 6 ปี)

พัฒนาให้คุณภาพมาตรฐานให้ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ และส่งเสริมภาคเอกชนดำเนินกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและการดูแลเด็กเล็กในเขตพื้นที่ก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่

ครอบครัวและครู: เสาหลักในการสร้างเสริมต้นทุนชีวิตเด็กปฐมวัย

การเลี้ยงดูเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญาและอารมณ์ในเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเลี้ยงดูของนักเรียนกลุ่มที่ไอคิวีคิวสูงกับกลุ่มนักเรียนไอคิวีคิวต่ำ พบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในการส่งเสริมพัฒนาการไอคิวีคิว 9 เรื่อง ได้แก่ การกอดลูกเป็นประจำ การให้ลูกดื่มนมเป็นประจำ มีคำถามให้คิดอยู่เสมอ ให้รู้จักเขียนบันทึก ให้ออกกำลังกายเป็นประจำ จัดหาหนังสือคุณภาพมาไว้ที่บ้าน เล่นเกมตอบปัญหากับลูกอย่างสม่ำเสมอ จัดหาหนังสือหรือสื่อเสริมการเรียนรู้วิชาต่างๆ ให้ และเล่นเกมที่ส่งเสริมความคิดและการวางแผน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการรณรงค์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนคุณครูได้เข้าใจถึงบทบาทของตนในการส่งเสริมการพัฒนาไอคิวีคิวของเด็ก ทั้งในเรื่องโภชนาการ การออกกำลังกาย การมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะการมีเวลาพูดคุย การส่งเสริมความคิด การให้ความรักความอบอุ่น ขณะที่ครูควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่น เกม การเรียนคณิตศาสตร์ด้วยैयाว รวมถึงสร้างระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในชั้นเรียนที่จะส่งผลดีต่อทั้งไอคิวีคิวของเด็ก

การพัฒนาไอคิวีคิวเด็ก: แนวทาง

การพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและครบวงจร ทั้งในด้านกายภาพที่เน้นการจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมทั่วถึง และด้านจิตใจที่เน้นความสำคัญของสถาบันครอบครัวและครูให้เข้าใจถึงบทบาทของตนในการส่งเสริมและพัฒนาไอคิวีคิวของเด็ก โดย

 ส่งเสริมการวางแผนครอบครัวและงานอนามัยแม่และเด็กทั้งในเรื่องการดูแลก่อนและหลังคลอด การสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับสารอาหารที่จำเป็นอย่างครบถ้วนให้ครอบคลุมมากขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ และลด/ป้องกันภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดกับเด็ก

 ขยายการคุ้มครองสังคมโดยอุดหนุนการเลี้ยงดูบุตรในช่วงปฐมวัย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เพื่อสนับสนุนให้เด็กมีโภชนาการครบถ้วน รวมทั้งการคุ้มครองในกลุ่มวัยแรงงานด้านการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับแรงงาน และขยายโอกาสให้เข้าอยู่ในระบบประกันสังคมเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์เงินอุดหนุนเลี้ยงดูบุตรก็จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กให้ดีขึ้นอีกด้วย

 รณรงค์และให้ความรู้พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูหลักของเด็ก ในการเลี้ยงดูเด็กที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม เช่น การเล่านิทาน พูดคุยกับลูก ฯลฯ การเอาใจใส่และฝึกให้เด็กมีความเป็นอยู่และพฤติกรรมที่กินที่เหมาะสม เช่น การกำหนดเวลาดูโทรทัศน์หรือเล่นเกม การฝึกให้เด็กรับประทานผักและลดขนมกรุบกรอบ เป็นต้น

 ส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนการสอนทั้งในด้านครู/บุคลากร อุปกรณ์การเรียน/ของเล่น กิจกรรม/วิธีการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการของเด็กทั้งระดับปฐมวัยและวัยเรียน